

TAUTINIS SAMONINGUMAS

"Mieļi naujieji lietuviai ateiviai! Aš dažnai nūgirstu nusiskundimā iš naujųjų lietuvių ateivių dėl senosios lietuvių kartos išėivijoje, kad jos jaunojoje kartoje mažai bematome meilės savo tėvynei Lietuvai, kad su dauguma nebegalima susikalbėti net lietuviškai. Daug tiesos pasakyta ir neužginėsiu, bet tik noriu pabrėžti, kad senoji išėivijos karta lietuvybę išlaikė jau apie šimtmetį, kad ji mūsų Tėvynei Lietuvai labai daug yra padėjusi ir lietuvybei daug padariusi. Bet dėl naujosios lietuvių ateivijos aš pradėdu labai bukštauti", pareiškė Worcesterio gerb. kleb. kun. A. Petraitis, šeštadienio mokyklos mokslo metų užbaigimo paminėjime.

Gerb. kleb. kun. A. Petraitis man atleis, jei aš čia paminėjau tu skundo tik kelius žodžius, bet man įstrigo į atmintį. Aš norėjau pasiūdalinti tomis mintimis su "AL" skaitytojais ir tikiu, kad atsiras daugiau asmenų, kurie tuo klausimu plačiau pasisakys.

Lietuvos tautinio vieneto išlikimo problema išėivijoje priklauso nuo augančios jaunosios kartos. Niekaip visų mūsų sielvartai, dėjavimai ir šauksmai į kovą, jei lietuviai išėivijoje neįsaugins atžalymo — augančios kartos lietuviškoje dvasioje, meilėje savo Tėvynei Lietuvai. Problema labai didelė ir sunkiai sprendžiama, bet ji yra išsprendžiama.

Kai naujieji lietuviai amerikiečiai žiurime į mūsų senosios kartos lietuvių išėivijoje (turiu galvoje Ameriką), jų nuveiktus darbus — suorganizavimą įvairiausių draugijų, pasatymų bažnyčių ir įkūrimu lietuviškų mokyklų, tai atsidunstante ir tarjame: didelė, didelė darbai padaryti. Bet kai pažvelgiame į senosios lietuvių kartos išėivijoje, jaunąją kartą — atžalyną, ypač pradėdantius lankyti mokyklą ir net dar nelankančius, su kuriais negalima lietuviškai susikalbėti, nes jie lietuviškai kalbėti nebemoka, tai liudiesiu išreikšti tik galvą palinguojame. Ir kaip nelūdėti, kai su tėvais kalbi gražiausia lietuvių kalbą, o jų vaikučiai jau jos nebemoka.

Dėliai susidėjusių pasaulio politinių įvykių, labai trumpu laikotarpiu į įvairius pasaulio kraštus, o ypač į Ameriką, tuktančiai atvyko lietuvių politinių pabėgėlių. Dauguma pasisakė, kad pasišalino į užsienius tik laikinai, kad garsinti pasauliui bolševizmo nešamą žmonių neteisębę, nes mes esame gyvi liudininkai, kurie patyrėmė ir pernešėme savo kailius komunizmo skelbiamą "rojų". Komunistai skelbia, kad jie nori išliuosuoti žmonių iš turtingųjų priespaudos, bet kad duoti laisvę žmonėms, tai yra tikras melas, apgavystė. Komunizmas yra žmonių pavergimas ir atėmimas žmogaus laisvės, žmogaus nužėminimas ir paniekėnimas. Ir kai toji jaunoji lietuvių ateivija net nesuskubusi sušilti kojų, jau jaunąją kartą — atžalyną ne tik pratina, bet, yra šėimų kurios, net samoningai verčia kalbėti tik svetima kalba, tai yra daugiau negu...

Tėvai turėtų atsiminti, kad pedagogiškos reikalavimas yra pirma išmokyti gimtosios kalbos. Jis turi išmokyti kalbėti ir galvoti. Vaikas taisyklinga kalba savo mintis pradės reikšti, išmoks kalbėti, taisyklingai mintyti ir vėliau lengvai jau bus mokytiis svetimų kalbų ir jos galės taisyklingai išmokyti bei išreikšti mintis. Bet jei vaikas bus mokinamas netaisyklinga kalba "žargonu", tai vaikas ne išmoks taisyklingai reikšti savo minčių jokia kalba.

Mes turime ugdyti tautinį samoningumą. Žinome, kad lietuvių išliko stipri tik tose šėimose, kurių tėvai jų skiepijo vaikams, kurie mokėjo idiegti meilę tėvų šaliai. Taigi tėvų pirmoji pareiga savo vaikams iškiepyti pagarbą savajam kraštui, meilę Lietuvai. Kai Lietuvos meilė išsiviešpataus mūsų augančios kartos širdyse, neišbloks jų iš lietuviškos bendruomenės eilių jokios bangos.

Ugdykime tautinį samoningumą atžalynui — priaugančiai kartai. Ar ne senosios Lietuvos didvyriškumas paskatino mūsų tautinį atgėimimą ir išjudino tautą, kuri stoji kovon ir davė Lietuvai Laisvę ir Nepriklausomybę? Ar rasime kitą kraštą, kur taip šventoje tyloje lakštutė čulbėtu taip maloniai, kaip Lietuvoje. Kad ir raiboji gegutė taip išrokuotų vargus ir bėdas ptekusių lietuvių į vargą, o atėjus žiemos metui ir sniegui padengus žemę, ar rasime kur kitur tiek grožybės, kiek mūsų brangiojoj Lietuvoj. Ir kai visą tą mes priminsime savo atžalynui — priaugančiai kartai, ji išaugs lietuviškoj dvasioj. Tada mums neteks liūdėti, o mūsų tauta tuo didžiuosis.

Nr. 35-tas

WORCESTER, MASS., RUGSEJO (SEPT.) 1, 1951

Telefona Dėl 5-1094

Vol. XXXX

PALIAUBŲ VILTIS GĘSTA

TOKYO. — Jungtinių Tautų komanda sakė, kad Korėjos paliaubų konferencija neužlgo vėl tėsis, bet labai mažai vilties liko del taikos susitarimo. Jungtinės Tautos per Radio pranešdamos žinias Korėjai, sakė, kad prieš mėnesį atrodė, kad bus galima susitaikyti, bet dabar paaiškėjo jog komunistai nepaiso kaip ilgai karas būtų tesiamas.

Alijantai dar vis laukė ofi-

Komunistai Amerikoje Valdė InSTITUTE

Buvęs komunistų laikraščio "Daily Worker" redaktorius Louis F. Budenz padarė pareiškimą senato saugumo komisijai, kad vadinamasis Institute of Pacific Relations buvęs pilnoje komunistų kontrolėje. Jo pagrindinis tikslas buvęs, paskleisti instrukcijas po Ameriką išsisklaidžiusiems komunistams. To instituto buvo dideli nuopelnai, kad Kinijoje įsigalėjo komunistinis režimas.

Puikus Pasiulymas

Jungtinių Tautų pilnaties komitetas siulo: "Visus agresorius išmesti iš Jungtinių Tautų organizacijos".

Jei tą realybėje JT įvykdytų, tuomet Rusija su visomis satelit. valstybėmis būtų pašalinta iš Jung. Tautų organizacijos. Nors Raudonoji Kinija nėra priimta į JT, bet ateity jau nebegalėtų įeiti. Tai būtų didžiausias patarnavimas pasaulio tūkai.

moningumą. Žinome, kad lietuvių išliko stipri tik tose šėimose, kurių tėvai jų skiepijo vaikams, kurie mokėjo idiegti meilę tėvų šaliai. Taigi tėvų pirmoji pareiga savo vaikams iškiepyti pagarbą savajam kraštui, meilę Lietuvai. Kai Lietuvos meilė išsiviešpataus mūsų augančios kartos širdyse, neišbloks jų iš lietuviškos bendruomenės eilių jokios bangos.

Ugdykime tautinį samoningumą atžalynui — priaugančiai kartai. Ar ne senosios Lietuvos didvyriškumas paskatino mūsų tautinį atgėimimą ir išjudino tautą, kuri stoji kovon ir davė Lietuvai Laisvę ir Nepriklausomybę? Ar rasime kitą kraštą, kur taip šventoje tyloje lakštutė čulbėtu taip maloniai, kaip Lietuvoje. Kad ir raiboji gegutė taip išrokuotų vargus ir bėdas ptekusių lietuvių į vargą, o atėjus žiemos metui ir sniegui padengus žemę, ar rasime kur kitur tiek grožybės, kiek mūsų brangiojoj Lietuvoj. Ir kai visą tą mes priminsime savo atžalynui — priaugančiai kartai, ji išaugs lietuviškoj dvasioj. Tada mums neteks liūdėti, o mūsų tauta tuo didžiuosis.

ciališko komunistų atsakymo į generolo Matthew B. Ridgway paskutinį pasiulymą išnaujo tartis del paliaubų. Atsakymas neateis iki penktadienio ar šeštadienio, nes komunistam ėmė 52 valandas atsakyti į Jungtinių Tautų anksčiau įteiktą pasiulymą.

Kaip komunistai atsakys į paskutinį alijantų pasiulymą galima suprastai iš kiniečių propogandos per radio transliavimą iš Peiping. Per radio komunistai kaltino Ridgway už melavimą ir apkalbėjimą jų, kada užginėino, Jungtinių Tautų lėktuvus bombardavo Kaesonga, rugpiučio 2, naktį.

Rusai Susiorganizavo

Vokietijoje įvyko 5 rusų tremtinių grupių atstovų suvažiavimas. Įkurė bendrą organizaciją, kuri pavadinta —Taryba Rusijos Žmonės Išlaisvinti. Tai centrinis organas, kuris diriguos visai rasų akėjai kovoje su bolševizmu. Tos tarybos pirmimininku yra išrinktas Aleksandras Kerenskis, kuris 1917 m., sugriuvus caro valdžiai, buvo pirmas demokratiškosios Rusijos ministras pirmininkas. Bet bolševikai jį nuvertė ir įsteigė komunistinę diktaturą. Pats it Kerenskis suskubo pabėgti į užsienius. Paskutiniu laiku buvo Amerikoje, bet dabar yra išvykęs į Vokietiją. Kaip dabar seksis jau naujasis darbas, ateities parodys.

Tenka pripažinti, kad Tarybos pasirinktas tikslas išlaisvinti Rusijos žmones iš bolševizmo jungo, yra labai kilnus. Rusijos žmonės tą bolševikinį jungą neša nuo 1917 metų. Jau pradėjo 34 metais, didieji šulai važinėjo po užsienius, bet negalėjo iki šiol susitarti ir įkurti tokią Tarybą. Pagaliau visas kliūtis nugalėjo ir įkurė. Dabar, už geležinės uždangos gyvenantieji rusai kai sužinos, kad užsienyje gyvenantieji rusai pagaliau susiorganizavo ir rems jų kovas, tai ir jie daug drąsiau pradės veikti ir sprogdinti bolševizmą iš vidaus. Tenka tik palinkėti, kad rusai, nešantieji bolševizmo vergiją, greičiau susilauktų šviesesnio rytojaus.

— Suv. Valstijų vyriausybė paskyrė 50 milijonų dolerių Vengrijai, kur Tito reikalauja ekonominės pagalbos. Šios sumos 65-tą nuosimtį užmokės Amerika, o kitas dalis Anglija ir Prancuzija.

Ir UN Bejėgis

1947 ir 1948 metais komunistai buvo įsibrovę į Graikiją. Tačiau Graikija sumobilizavus savo jėgas komunistus išstumė, kurie pasitraukė į kaimynines valstybes, globojamas Sov. Rusijos, arba kitaip tariant — Sovietų Rusijos satelitinės valstybes. Bet per tą laiką komunistai suskubo surinkti per 20.000 graikų vaikų ir išsigabeno.

Raudonasis Kryžius keilais atvejais kreipėsi graikų vaikų reikalui į Albaniją, Vengriją, Rumuniją, Čekoslovakiją, Bulgariją ir Jugoslaviją. Tačiau suminėtu valstybių vyriausybės tik pasijuokė iš Raudonojo Kryžiaus reikalavimų. Pagaliau graikų vaikų reikalai atsidurė UN. UN konferencija priėmė rezolucijas, reikalaujant pagrobtus graikų vaikus grąžinti. Ir po 3 metų reikalavimo, Graikijai grąžinti 289 vaikai iš Jugoslavijos, kai Tito jau nebeprisiklauso Kremlui. O kur likusieji per 1.700 graikų vaikų taip ir nepaaiškina.

— Prezidentas Trumanas prašė Čekoslovakijos, kad paliuosotų William N. Oatis, kurs uždarytas kalėjime už šnipinėjimą. Prez. Trumanas pasakė Čekoslovakijos naujam ambasadoriui Vladimierui Prochazkai, kad nuo to laiko, kada rusai pagrobė Čekoslovakiją, Amerikos ryšiai su čekais susilpnėjo ir geriaus'as budas juos pagerinti yra paleisti Oatis, Amerikos laikraščių korespondentą.

VISI Į "AMERIKOS LIETUVIO PIKNIKĄ"

Sekmadienį, rugsėjo 2-trą, prieš "Labor Day" šventę, Jurgio Babrausko pavilijone, Manville gatvės, Leicester, Mass.

Yra užkviesta vietiniai vyriausybės nariai, lietuviai veikėjai kalbėtojai tarp kurių bus rašytojais Vladas Čekanauskas iš Hartford ir kiti "Amerikos Lietuvio" bendradarbiai. Muzikališka dalis susidės iš vietinių artistų; griež lietuviškas orkestras, vadovaujant Stasiui Butiniui. Tikimės susilaukt daug viesnių ir svečių iš toliau. Bus įvairių kontestų ir šulins pilnas laimėjimų. Dalyvaukite visi.

Tai bus vienas iš linkmiausių parengimų šią vasarą. Čia susirinks lietuviai iš arti ir toli ir pradicingą "Amerikos Lietuvio" rudeninį pikniką.

SOVIETŲ RUSIJA RUOŠIASI KARUI

Sovietų Rusija iš vienos pusės organizuoja "taikos kongresus" ir ragina pasirašinėti peticijas dėl nusiginklavimo, o iš kitos pusės slaptai veda mobilizaciją.

Iš pabėgusių rusų bei kitų tautybių asmenų iš už "geležinės uždangos", kad Sov. Rusijoje 1951 met. liepos 15 d., prasidėjo mobilizacija į Raudonąją armiją sanitario ir medicinos personalo iš Satelitinių Sov. Rusijos respublikų — Ukrainos, Bulgarijos, Lietuvos, Latvijos, Estijos, Suomijos, Armėnijos, Urbekistano, Karakstano, Azerbeidžano ir Gruzijos.

Pranašauta, Kad 390 Žmonių Mirs Per švenęs

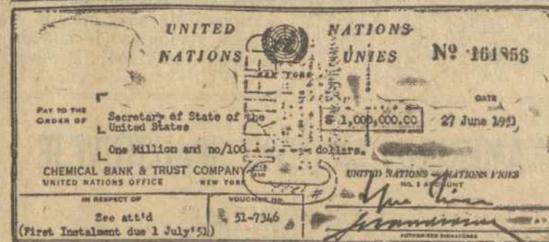
— Tautinė Saugumo Taryba pranašavo, kad laike šios vasaros vienintėlės trijų dienų šventės, Darbo Dienos, gali būti 390 mirėčių automobilių nelaimėse. Darbo Dienos šventė, antroj vietoj po Kalėdų yra pavojingiausia šventė. Tarybos prezidentas Ned H. Dearborn pareiškė, kad 40,000,000 karų keliuose važuos laike šios vasaros paskutinės šėentės sykiu su grįžtančiais namon po atostogų ir todėl gali būti 390 mirėčių, jeigu visi nevažuos išmintingai ir atsargiai. Šis apskaitliavimas apima laiką nuo 6 val. vakaro penktadienį iki pirmadienio vidurnakčio.

Tų pačių metų liepos 15 d. visose Sov. Rusijos respublikose įvesta mobilizacija vandens kelių transporto ir pavesta vadovybei gen. MVD Ramaščenko. Taip pat leista, mobilizuoti darbam žmones, gyvenančius vandens kelių apylinkėse. Mobilizuoti darbininkai, už pavėlavimus atvykti į darbą, neišdirbima nustatytų normų, blogą darbo atlikimą, ar kas viešai pasakis apie aktualiusius Sov. Rusijos darbus, nusikaltusieji gali būti nubausti net mirties bausme. Ypač žiauriai baudžiami tie, kurie išdrįsta valdžios patvarkymus kritikuoti.

Maskvos Spauda Kaltina Suv. Valstijas

MASKVA. — Beveik kiekvienas svarbesnis laikraštis Maskvoj patalpino žinias kaltinančias Suv. Valstijas, kad jos nori pratęsti karą Korėjoj ir laikyti savo karines jėgas ir bazes Korėjos žemėje prisiruošti ateities puolimams prieš Sovietų Uniją ir Komunistinę Kiniją. Tos pačios kaltinančios žinios tilpo Pravdoj, Izvestijoj; Raudonoj žvaigždėj, sovietų armijos organe ir Raudonam Laivyne, sovietų laivyno organe.

PIRMA MOKESTIS UŽ JUNGTTINIŲ TAUTŲ CENTRO PASKOLĄ

Su šypsena, sakydamas nesakysiu prakalbos, bet turiu milijoną dolerių. Byron Price, Jungtinių Tautų generolio sekretorius padėjėjas (dešinėje) iteikia Suv. Valstijų ambasadoriui Ernest A. Gross čekį, už pirmą mokestį paskolos (\$65,000,000) suteiktą Jungtinų Valstybių, del pastatymo Jungtinių Tautų nuolatinio centro New Yorko mieste. Žemiau, čekio paveikslas.

LIETUVIAI AMERIKOJE ir PASAULYJE

HARTFORD, CONN.

SO. BOSTON, MASS.

J. AISTIS

ZINIOS Iš Musų Kolonijos Lietuvių Gyvenimo, Svečiai Iš Clevelando, Klubiečių Gegužinė Šį Sekmadienį.

Klubiečiai šauniai baliavoja šeštadienį vakarais klube, šoka, dainuoja ir šnekučiuojasi, visi linksmi. Ir šeštadienį vakarai darosi kas šeštadienį linksmesni. Klubiečiai ir jų svečiai žada tęsti šeštadienį vakarais pobuvius ateityje dėl malonumo savo žmonių musų klube.

Aplankė musų sostinę iš "Buck eye" valstijos, didžiojo gražaus Clevelando svečiai, butent, gen. Tallat - Kelpšos žmona ir jos sunelis Algis. Gerb. p. Kelpšienė pirmu kartu aplankė Naujos Anglijos gražiausią miestą — Hartfordą, sostinę "Nut-Meg" valstijos. Čia ji vizitavo Pulk. Liutarmozą ir jo šeimą, ponią Gražulienę (Pulkininko Gražulio Sibire žuvusio žmoną). Taipgi, Waterburyje savo pažįstamus. Gerb. Kelpšienė atvyko automobiliu su savo suneliu inžinerijos studentu. Paviešėjusi porą dienų Hartforde išvyko per Waterbury namo—Clevelandą.

Proga žymios viešnios apsilankymo teko "AL" korespondentui pasikalbėti su šia labai malonia ponija, patirti jos išpučius Amerikoje. Gerb. ponija Kelpšienė įdomi, labai imponuojanti lietuvaitei inteligentė. Jos pergyvenimai tremtyje ir dabar Amerikoje, kaip ji teigia, padarė neišdildomą tašką jos asmenybėje. Jos pergyvenimai, atsiminimai įdomūs, kupini dramatiškų ir tragiškų įvykių — labai šiuropūs.

"Aš dar vis negaliu susikaupti, normališka gyvenime būti—sakė p. Kelpšienė. Tiesa, Amerika man patinka, labai gražus kraštas. Dėja, amerikoniško gyvenimo tempas man neįprastas, nelengva man prie jo prisitaikinti, su tempu sutapti ir jaustis, jóg aš einu kartu su visais, darbe ir socialiniam gyvenime žmonėms."

"Tremties gyvenimas išblaškė poniją—pareiščiau aš", bet pagyvenusi laisvės krašte, kai įleisite savo šaknį į Amerikos žemę, tuomet sutapsite su amerikoniais ir amerikoniško gyvenimo tempu—pastebėjau aš:

"Mielas ponija, vargiai bus įmanoma man sutapti. Jaunesnio amžiaus žmonės, mano sunelis gal ir sutaps, bet mudu—aš ir mano žmogus—" pareiškę ponija šypsodama patetiška šypsena. "vargiai sutapsime".

Kaip pabėgote iš tėvynės—paklausiau aš jos?"

"Pabėgti suspėjome, dėja, viską ką turėjome užgyvenę palikome ir jau nebeatgausime"—sakė ponija jausdama savo likimo pergyventą nelaimę. "Dristu sakyti, kad kai bėgome man niekas daugiau nerupėjo tikrai pabėgti, gyvybę išnešti į vakarų pasaulį."

"Daug visko pergyveno ir jų žmogus, žinau, buvo garbingas ir labai laimingas tėvynėje"—paklausiau aš ponios.

"Taip, jis labiau pergyveno musų tautos tragediją negu aš. Atsimenu, kai ėjome per rubežų, jis svyravo tarsi nenorėdamas palikti savo tėvynę. Tuks-

tančiai žmonių bėgo, pėsti ir važiuojanti. Atsimenu, mano žmogus pirm negu peržengė Lietuvos sieną, atsiklaupė, pabučiavo tėvynės žemę ir su ašaromis perėjo sieną. Tada man atrodė jo elgėsis nesuprantamas. Dabar aš suprantu kartu su juomi ką reiškia netekti tėvynės, kaip reikia mylėti tėvynę, kuri visiems mums davė tiek daug. Aš dabar suprantu jums, amerikiečius lietuvius, žinau, kad jūs už tėvynės sienų gyvendami labiau suprantate reikšmę tėvynės ir mylite tėvynę svietur gyvendami. Ir mes, tremtiniai dabar labiau suprantame ir vertiname reikšmę musų tėvų žemės laisvę."

Gerb. p. Kelpšienė, kaip ji pasisakė, dar tebegalvoja apie grįžimą į tėvynę. Nenuostabu, dauguma tremtinių taip galvoja ir laukia progos grįžimo į tėvynę. Laikė pobuvio pas Pulk. Liutarmozas šeimoje ir pas p. Gražulienę teko plačiai išsikalbėti apie pergyvenimus musų tremtinių šeimų, ypač buvusiųjų karių šeimų ir patirti jųjų samprotavimus.

KLUBIEČIŲ GEGUŽINĖ

Sekmadienį, 2 d. rugsėjo įvyksta gražioji ir senai laukta musų klubiečių gegužinė, kurioje Hartfordo ir apylinkės lietuviai rengiasi šauniai baliavoti ir linksmai dieną gražiame lietuvių parke praleisti. Vyrai, senieji amerikiečiai ir naujieji ateiviai rengiasi prie Virvės traukimo, nepamiršdami ir lietuviatės, senosios ir naujosios "gri-norkos", visiems bus duodamos dovanos laimėjusiems virvės traukimą. Kas laimės, ar senieji ar naujieji lietuviai, gegužinėje matysime. Patartina visiems nepraleisti progos dalyvauti šioje gegužinėje.

Šauniai pagerbs vietos lietuvių p. Seigų padariusi karjerą vietos policijos tarnyboje. Šis musų tautietis, p. Jonas Seigus, ligi šiol buvęs leitenantas slaptosios policijos, dabar pakeltas į kapitono laipsnį, sekmingai kylančios policijos tarnyboje kaip gabus pareigūnas policijoj. Vietos lietuviai klubiečiai rengiasi pagerbti savo klubo narį pasiekusį laimėjimo jo karjeroje, rengia iškilmingą jo garbei bankietą sekmadienį, 28 d. spalio —klube, kuriame bus miesto ir valstijos aukštieji pareigūnai ir miesto ir valstijos policijos aukštieji pareigūnai, daug svečių ir jo draugų. Bus graži meniška programa ir šokiai po bankieto. Visi norintieji dalyvauti šiame bankiete galite bilietus gauti klube. "AL" Rep. MC

VENECUELOJ lietuvių bendruomenė gražiai veikia. Ypač aktyvus jos pirm. inž. Vl. Venckus, inž. L. Drangauskas, įžengusio jau į 3 metus "Tėvų Kelio" redaktorius kun. A. Sabaliauskas ir kt. Bendruomenės vadovybei —pirm. Venckaus pareiškimu —svarbiausią rūpestį šiuo metu sudaro nemerdinčios, gyvos lietuvių išlaikymas, partizanų kovos, nes šių dienų partizanų iškelia musų tautą į pačias garbingas vietas, ieškojimas bičiulių lietuvių tautai, kad, atėjus reikalingam momentui, turėtume didelę Lietuvos atstatymo taiką. Šiame krašte po gražaus pasirodymo per lietuvių sąskrydį Maracay mieste Venecuelos visuomenė ir spauda laiko lietuvius vienais iš pavyzdin-

Bronislava Ambrozienė ir Stanislovas Dambrauskas, sukurė šeimos židinį. Sutuoktinių iškilmės šv. Petro bažnyčioje Bostone įvyko rugp. mėn. 25 d.

Evelina ir Jonas Sležai, gyv. Dorchesteryje, susilaukė sunaus Edvardo - Vinco, kuris šv. Petro bažnyčioje buvo pakrikštytas rugp. mėn. 26 d.

Kun. Kontautas ir kun. Jonas Klimas rugp. mėn. 26 d. buvo išvykę į Marianopolį, į ateitininkų stovyklą suruoštą Mindaugo minėjimą.

Kun. Kazys Mažutis Jau-nučių sąjungos reikalais išvyko į Marianopolį, kur stovyklauja ateitininkai. Iš ten jis vyks į ateitininkų suvažiavimą Rochesteryje, kuris įvyks rugsėjo mėn. 1 ir 2 d.

"Žiburio" knygynas, leidykla ir spaustuė So. Bostone pradeda darbą nuo rugsėjo mėn. pradžios. Tai bus lietuviškas ir katalikiškas Bostono knygynas.

Kun. P. Virmauskas organizuoja So. Bostone didelį Mindaugo krikšto sukakties minėjimą, kuris įvyks rugsėjo mėn. 2 d.

Serga. Dirsė. Nuo ilgesnio laiko sunkiai serga senas Bostono gyventojas Dirsė.

Ona ir Vincas Jurgelaičiai šių metų rugp. mėn. 26 d. atšventė 35 vedybinio gyvenimo metų sukaktį. Kuklios iškilmės įvyko Nukryžiuotojo Jėzaus Seserų vienuolyne, kur gyvena dvi su-kaktuvininkų dukterys, Sesuo Baptista ir Sesuo Paulina. Sunus, kun. Antaninas Jurgelaitis, O. P., atvykęs iš New Yorko, atlaikė šv. Mišias. Dalyvavo ir trečia jų duktė Anelė. Taip pat gražus burys artimųjų ir giminių.

Mirė Kotrina Kontautienė. Rugp. mėn. 27 d. Bostono miesto ligoninėje mirė pusę metų sirgusi Kotrina Kontautienė (Brauklytė).

BRAZILIJOS LIETUVIAI gali pasidžiaugti dideliu lietuvių kultūrinio laimėjimu: pramoninko St. Vencevičiaus pastangomis pavyko gauti liet. radijo pusvalandis Sao Paulo Piratinga radijo stoty. Pirmoji radijo programa liepos 17 d. buvo nustatyta tokia: konsulo A. Polišaučio žodis, solistų ir kat. bendruomenės choro koncertas.

Programoms praversti sudaryta komisija iš St. Vencevičiaus, kun. P. Ragažinsko ir solisto K. Ambrozaičio, vedėjas ir pranešas — St. Vencevičius. Ateity transliacijos vyks 2 k. per mėnesį po 1 ir 15 d. kiekvieną trečiadienį brazilų laiku 22.30 val. Ta proga "žinios" kelia mintį, jog programos būtų visada tikrai paruoštos.

Nuoširdiems baltų bičiuliams dr. Franchini Netto ir dr. Rang-el Pestanai, žymiems S. Paolo visuomeninkams, S. Paolo mieste ten veikiančių Pabaltijo valstybių konsulų ir baltų bendruomenių vadovų buvo suruoštos jiems pagerbti vaišės. Iš lietuvių pusės jose dalyvavo kons. A. Polišaitis, kun. P. Ragažinskas, pram. St. Vencevičius, Čiuvinas, LB pirm. M. Danta, sol. K. Ambrozaitis, inž. Ž. Bačekis, L. Valiukas. Baltų kolonijų vardu kalbą pasakė St. Vencevičius. S. Paolo dien. "A. Gazeta" įsidedo dail. J. Rimšos nuotrauką, pažymėdamas, kad jis ten ruošia savo kurinį parodą, su kuria vėliau pasirodys Madride, Paryžiu ir Londone.

54 metų amžiaus. Ji buvo kilusi iš Žemaitijos, gyveno Kretingoje ir Palangoje, iš Vokietijos į Ameriką atvyko su savo šeima 1949 metais. Paliko vyrą, sunų, dvi dukteris ir nemažai giminių, kurių tarpe yra ir kun. Albertas Kontautas.

Sekmadienį, rugsėjo mėn. 2 dieną, Bostono lietuvių visuomenė minės Lietuvos Krikšto sukaktį ir rugsėjo mėn. 8-ją. 10 val. šv. Petro lietuvių bažnyčioje iškilmingos pamaldos. Šv. Mišias atlaikys prelatas K. Urbanavičius. Pamokslą pasakys prelatas Pr. Juras, 2:30 val. po pietų Municipal Building salėje įvyks masinis Bostono lietuvių susirinkimas; kalbės dr. Petras Kaladė ir prof. S. Sužiedėlis; pakviestas ir garbės konsulas adv. Šalna. Meninę programos dalį atliks solistas Stasys Liepas, kompozitorius Jeronimas Kačinskas ir muzikos mokytoja A. Plevokaitė. Pianu skambins S. Šhmjkus. Įėjimas neapmokamas. Salėje bus daroma rinkliava. Pelno dalis eis BALFO naudai. Visai lietuviška Bostono visuomenė yra kviečiama dalyvauti.

Pirmadienį, rugsėjo mėn. 3 d. yra nedarbo diena—Labor Day. Šią dieną Brocktone, Nukryžiuotojo Jėzaus Seserų Vienuolyno sodyboje įvyksta didingas PIKNIKAS. 10:30 val. iškilmingos šv. Mišios ir naujos prieglaudos namo pašventinimas. 12 val. šilti lietuviški pietūs. Po pietų pradėsima graži ir įdomi programa. Kviečiame visus !!! Autobusai nuo musų bažnyčios išėina 9:15. Kelionė ten ir atgal—\$1.25.

Dėmesio! Baigiantis buto-darbo garantijų laikui, NCWC visiems lietuviams, esantiems Vokietijoje, suteikė darbo-buto garantijas. Kas norėtų kokiai nors šeimai ar pavieniam žmogui suteikti butą ir darbą, yra prašomas užpildyti kvietimo blankus. Blankus galima gauti klebonijoje arba NCWC įstaigoje.

KOLUMBIJOS. Bogotos salėzių spaustuė išleido lietuvių kun. Br. Jurkšo ispanų k. parašytą I ir II technikos m-los skyriams braižymo ir geometrijos vadovėlių, kuris plačiai iliustruotas paties autoriaus braižiniais ir pasklides ne tik įvairiuose Kolumbijos vietose, bet ir kitose P. Amerikos respublikose.

APIE LAIKĄ IR ŽMONES

JURGIS SAVICKIS ARBA RAUDONI BATUKAI

Jurgio Savickio "Ariogaloj" (jo vilukės Roquebrune - Cap Martin, Alpes Maritimes departamente vardas) pilna visokio turto: Lietuvos ir visos Europos. Nors jo namelis tipingo provansalų stiliaus ir visa žemė laiptinėmis terasomis su akmenų murytomis sienomis, bet dažnoji sienoj rasi nišą su Rupintojėliu, su Sopolingąja Dievo Motina, su šv. Jurgiu ir kitais šventaisiais. Net alyvmedžiuose, gal dar finikiškių sodintuose, nes niekur neteko matyti tokių didelių, kaip Roquebrune, įkeltą lietuviškų koplytėlių su pakelių ir kapų tautodailės pavyzdžiais. Visų Europos sostinių ir Dubysos parkrantių mišyns. Ir niekur nemačiau taip suderinto taip beveik vienon spalvon susiliejusio pilkumo: pilkas smėlakmenis, pilkas nuo laiko ir darganų musų dievdirbių medis ir sidabriniai pilki alyvmedžių lapai.

Buvau matęs jį teatro direktorių, elegantišką rašytoją ir diplomata, bet pažinau jį ukininką - daržininką, kunu ir siela nulinkusį žemėn. Ir myli gi jis tą žemę, geriau dirvožemį, kaip gali mylėti vien lietuvis, amžius kaupėsi ties atversta velėna. Jis atrodė net ne ukininkas, bet naujakuris, kantrus, kaip vėjo atogaroj ištempęs tinklą voras: per jo ukelį du kartų slinko frontas, ir antrą kart jį namelis buvo ar septynis mėnesius niekeno žemėj, abu kartu artilerijos sviediniai palietė namą ir terasas apgrovė, bet jis čia pat karo padarytas žaizdas gydė, kad po savaitės kitos nelikdavo nei žymės nei randų. Jis mėgsta suvenyrus: mačiau jį salione mano Dievų ir smutkelių nugarėlėje giliai išmigusių sviedinio skeveldrą; nors skeveldra ir gerai laikėsi, bet jis ją dar pritivirtinęs gumos juoste, kad, kam nors neatsargiai knygą bestebint, neiškristų.

Jis dirba kaip juodas jautis, ir kas nuostabu, kld atrodė, kad jis ne dirba, bet triusinėja: nekubėdamas, pamažu, bet nuo tamsos iki tamsos lauke.

Jį esu tris kartus aplankęs: 41, 42 ir 45 m. Apie 3 mėnesius esu jo pastogėje praleidęs: valgęs jo duoną ir gėręs jo taurius gėralus. Kiekvieną kartą rengiausi jį pakamantinėti, kad galėčiau parašyti jo lyg ir gyvenimą, bet tuo atžvilgiu jis buvo visai nepaimama tvirtovė: arba jis triusdavo daržę, arba tylėdavo, arba pasakodavo diplomatinės tarnybos anekdotus, bet beveik niekad nieko apie save. Matydavomės tik du kartu dienoje: per pietus ir vakarienę.

KOLUMBIJOS. Bogotos salėzių spaustuė išleido lietuvių kun. Br. Jurkšo ispanų k. parašytą I ir II technikos m-los skyriams braižymo ir geometrijos vadovėlių, kuris plačiai iliustruotas paties autoriaus braižiniais ir pasklides ne tik įvairiuose Kolumbijos vietose, bet ir kitose P. Amerikos respublikose.

Amerikos Lietuio Skaitytojų ir Remėjų Žiniai

"Amerikos Lietuio" metinis piknikas įvyks sekmadienį, rugsėjo 2, 1951, prieš Labor Day, Jurgio Babrauskos pavilijone, Manville St., Leicester, Mass. Pikniko programa susidės iš muzikos, dainų, kalbų ir dovanų laimėjimų.

Čia talpinama tų Amerikos Lietuio skaitytojų vardai, kurie netik užsiprenumeruoja Amerikos Lietuvį, bet ir remia jį materialiai beplatindami įžangos tikietukus su skiriamomis dovanomis. Štai tų musų skaitytojų vardai, kurie prisidėjo prie lietuviškos spaudos palaikymo ir pasiuntė pinigų už išplatintus tikietus:

- J. Cebatorius, Hartford, Conn. \$1.00
- V. Povilaitis, Ansonia, Conn. 1.50
- A. Pridotkas, Worcester, Mass. 1.00
- J. Platnikis, Worcester, Mass. 1.00
- P. Bielskis, Gardner, Mass. 1.00
- V. Zupkauskas, Philadelphia, Pa. 1.00
- J. Simonis, Spencer, Mass. 1.00
- B. Knokas, New Haven, Conn. 1.00
- J. Vaitkevich, Granby, Conn. 1.00
- M. Kasnėninas, E.Hartford, Conn. 1.00
- P. Kapčikas, Providence, R. I. 1.00
- Mrs. J. Bart, Johnston, R. I. 2.00
- A. Tamulevičius, Worcester, Mass. 1.00
- J. Šijonas, Worcester, Mass. 3.00
- A. Jesukėvičius, Worcester, Mass. 1.00
- V. Yanaška, Springfield, Mass. 1.00
- N. Mitchell, Worcester, Mass. 1.00
- P. Slekys, Newark, Ohio. 1.00
- O. Stulgaitienė, Hardwick, Mass. 1.00
- M. Kvarnaitis, New Haven, Conn. 1.00
- Pr. Sidlek, Detroit, Mich. 1.00
- Ieva Griskienė, Worcester, Mass. 1.00
- Ant. Zingėda, Worcester, Mass. 1.00
- J. Pinsky, Millbury, Mass. 2.00
- A. Kriaučaitis, Worcester, Mass. 1.00
- P. Kriaučaitis, Worcester, Mass. 1.00
- J. Grigas, Worcester, Mass. 1.00
- M. Gofenas, Brockton, Mass. 1.00
- M. Vilkšaitis, Lawrence, Mass. 1.00
- J. Yucis, Galitzin, Pa. 1.00
- D. Zupkus, Utica, N.Y. 1.25
- Ed. Krusnuskas, Waterbury, Conn. 1.00
- A. Žilinskas, Hoosick Falls, N.Y. 1.00
- J. Niekels, Worcester, Mass. 1.00
- R. Zalba, Bridgeport, Conn. 1.00
- M. Rukus, Manchester, Conn. 1.00
- P. Patrubavich, Waterbury, Conn. 1.25
- A. Adomaitis, Worcester, Mass. 1.00
- A. Rinkunas, Detroit, Mich. 1.00
- S. Bartkevičius, Millford, Conn. 1.00

"Amerikos Lietuio" administracija taria nuoširdžiai ačiū visiems laikraščio remėjams. Visais reikalais rašykite: — "Amerikos Lietuvis", 14 Vernon Street, Worcester, Mass.

P-Įe Delora Namaksaitė Ruošiasi Vestuvėms

SO. BOSTON, Mass. — Vietos ir apylinkės lietuviams plačiai žinomų Susivienijimo ir visuomenės veikėjų Adolfo ir Katrynos Namaksaičių dukrelė Delora A. Namaksaitė ruošiasi vestuvėms. Ji išteka už Juozo Alfredo Petkaus šių metų rugsėjo mėn. 2 dieną. Šliubas bus pirmą valandą po pietų šv. Teresės bažnyčioje, West Roxbury, Mass., o vestuvinės pokylis prasidės 2:30 valandą po pietų gražiame Embassy Towers, 70 Washington Street, Dorchester, Mass. Aš linkiu panelei Delorai Namaksaitėi laimingo vedybinio gyvenimo. Draugas

AMERIKOS LIETUVIO SPAUSTUVEJE
SPAUSDINAMA:
 DRAUGIJOMS konstitucijų ir mokesčių knygelės.
 PLAKATAI - Laiškai - Tikietai.
 14 VERNON ST. - TEL. 5-1094 - WORCESTER, MASS.

HEAD NOISE MISERY?
 Try this simple home treatment. Many people have written us that it brought them blessed relief from the miseries of Hard of Hearing and Head Noises due to catarrh of the head. Many were past 70! For proof of these amazing results, write us today. Nothing to wear. Treatment used right in your own home—easy and simple.
SEND NOW FOR PROOF AND 30 DAY TRIAL OFFER
 THE ELMO COMPANY
 DEPT. No. 979
 DAVENPORT, IOWA

V. M. KLAUSUTIS

Mūsų Dienų Ivykiai

DR. J. TAUTOS SUKAKTUVININKAS

Artėja DR. JONO BASANAČIAUS Miries 25-toji Sukakties, Ruoškimės Paminėti Šią Sukaktį Iškilmingai Ir Kulturingai.

NEUZILGIO sukaks 25 metai, kai mirė tautos didysis, garbingasis "AUSKOS" ir Liet. Mokslo Draugijos kūrėjas, daktaras JONAS BASANAČIUS—Vilniuje. Kiekvienas kulturingas lietuvis, kur jis begyventų, Lietuvoje ar užsienyje, žino, kad dr. Jonas Basanačius buvo kelėjas lietuvių tautos iš mirties patalo, gaivintojas lietuvių tautinės dvasios, švietėjas ir rengėjas Lietuvos žmonių už laisvę ir nepriklausomybę. Dr. Jono Basanačiaus nuopelnai mūsų tautai neapkinuojami žodžiais, nes jis atidavė visą savo gyvenimą, tautai artėjant jo mirties 25-tai sukaktį visų pasaulio lietuvių pareiga rengtis šią sukaktį paminėti iškilmingai ir kulturingai.

Mes žinome, kad a. a. dr. J. Basanačius buvo ne tik didelis mokslo ir aukštos kultūros žmogus. Jis buvo didysis lietuvis patrijotas ir humanistas bei kulturingas, visuomenės vadovas ir valstybininkas kokių Lietuva neturėjo per šimtmečius ir dabar neturi. Nuo savo jaunystės Basanačius pradėjo rūpintis lietuvių tautos prikėlimu iš marumo ir letargo, išvedimu į laisvę ir nepriklausomybę. Jo nenuilstamų pastangų ir didžiųjų darbų pašventė Lietuvos žmonių laisvei ir nepriklausomybei, atgavimui spaudai laisvės ir Lietuvai nepriklausomybės nuopelnai buvo apvainikuoti jo tikslo pasiekimu.

DR. BASANAČIAUS GIMTINĖ

Kai Basanačius atėjo į šį pasaulį—gimė Oškabaliuose Vilkaviškio apskrityje, Lietuva buvo tarsi mirties patale, nebuvo lietuviškos mokyklos ir spaudos laisvės, viešpatavo lenkmetis ir rusifikacija Lietuvoje. Lietuviškos viršūnės—švietiškoji ir dvasiškoji inteligentija ir studentija kalbėjo lenkiškai, rusiškai ir prancūziškai. Už Nemuno mažlietuvių kalbėjo vokiškai, tik tiktai pilkioji liaudis—kaimiečiai, žemės artojai ir linų verpėlės gyvenusieji po šiaudiniu stogu bazužėse tekalbėjo lietuviškai. Basanačiaus tėvynėje—Vilkaviškio krašte, o rytinėje Nemuno pusėje jau daug kaimiečių buvo patekusių į slavų kultūros įtaką, kalbančių lenkiškai ir rusiškai, nutautėjusių. Tai buvo juodieji, labai klaikęs laikai Lietuvoje.

Dr. Jonas Basanačius pasisėmęs mokslo žinių, apsišarvavęs mokslo ir didžios drąsos valia stojo į darbą jaunas budamas, norėdamas prikelti lietuvių tautą iš mirties patalo. Dr. D. Alseika sako: "Basanačius pirmasis pradėjo plėsti lietuviškus dirvonus apžėlusius slaviškais usnėmis ir piktžolėmis, atlietuvininti lietuvių inteligentus. Jų tarpe ir V. Kudirką sulenkėjusį, įskiepino jiems lietuviškąją dvasią, tautinę samonę. Mūsų tautos istorijoje bus dvi svarbiausios istorinės datos—1883 ir 1918 metai. Basanačiaus "Aušros" iškūrimo ir jo pirmojo pasirašymo po Lietuvos nepriklausomybės deklaracijos aktu 1918 m.

Tikrai, šis dr. D. Alseikos priminimas viršminėtų datų reikšmingas ir daug pasako, pardo dr. Basanačiaus pusamžio veiklos svarbą, jo nuopelnus lietuvių tautos labui ir garbei. Lengva suprasti, kad Basanačius "Aušra" buvo tasai eksiliras gyvenantis lietuvių tautinę sąvoką ir dvasią ir stiprinantis lietuviškąjį sąjudį lenkmečio ir rusifikacijos laikais. Basanačius savo liepsnojančia tėvynės meilės aistra uždegė Kudirką ir kitus lietuvių inteligentus ir studentus, įjungė juos į lietuvišką organizacinę, kultūrinę ir politinę veiklos darbą.

Rapolas Mackevičius faktų šviesoje gražiai ir ryškiai parodo dr. Jono Basanačiaus darbų ir rūpesčių nuopelnus Lietuvai. Jo genialumą ir meilę jo tėvynei. Jis teigia, kad dr. J. Basanačius buvo dvasios milžinas! Kokio Lietuva neturėjo per 3 ar 4 šimtmečius ir dabar neturi.

DR. BASANAČIAUS VEIKLA

Jei Lietuva nebūtų turėjusi dr. Jono Basanačiaus, nebūtų susilaukusi ir dr. Vinco Kudirkos ir daugelio kitų didžialietuvių padėjusių Basanačiui prikelti Lietuvą iš mirties patalo, atgauti lietuviškai spaudai laisvę ir nepriklausomybę. Dr. J. Basanačiaus savo pusamžio rūpestimis, darbais atitaisė mūsų prabochių politines klaidas pražudžiusias Lietuvos nepriklausomybę ir didžiąją valstybę įjungimu į lenkų valstybę Lubline—Lenkų unijos sutarties pasirašymu. Tas Lublino aktas 1565 m. pasirašytas pražudė lietuvių nepriklausomą didžiąją valstybę ir davė lietuviams 253 metų slavams vergiją. Basanačius 1918 m. nutraukė santykius su lenkais ir rusais, panaikino sutartį Lubline lietuviams primestą ir atstatė nepriklausomą Lietuvos valstybę. Tačiau ligi jis pasiekė tikslo užtruko pusamžį, daug jam teko labai sunkių darbų ir rūpesčių pergyventi ligi jis kovą už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę laimėjo.

Vasario 16 d., 1952 m. sukaks lygiai 25 metai nuo mirimo dr. J. Basanačiaus. Proga šios sukakties mūsų pareiga peržvelgti Basanačiaus pusamžio veiklą, jo nuopelnus mūsų tautai ir paminėti jo mirties sukaktį su kultūrinėmis akademijomis, meniškais programais, tinkamai pegerbti a. a. dr. Joną Basanačių, pasisemti iš jo gyvenimo ir darbų naujos energijos ir sukakties proga parodyti Basanačiaus nuopelnus mūsų jaunajai lietuvių kartai ir amerikonomams.

DR. BASANAČIUS JAV

Mes, Amerikos lietuviai, nemažai prisidėjome prie dr. J. Basanačiaus veiklos rėmimo kovoje už laisvę lietuviškos spaudos ir nepriklausomybę Lietuvos. Mes rėmėm jo įkurtą Liet. Mokslo Draugiją, kurios reikalais Basanačius aplankė Amerikos lietuvius 1913 metais. Nevenias iš amerikiečių lietuvių turėjo progą pamatyti garbingąjį dr. JONĄ BASANAČIŲ, bet ir susipažinti, pasikalbėti su juimi Lietuvos ir Liet. Mokslo Draugijos reikalais.

Dr. Jonas Basanačius labai vertino Amerikos lietuvių tautinę ir patriotinę sąmoningumą ir jų Lietuvai pasisventimą. Prieš 16 metų—1935 m. budamas Vilniuje, lydimas dr. D. Alseikos, dr. Šlapelio ir kitų Vilniaus krašto lietuvių aš turėjau progą aplankyti dr. J. Basanačiaus įkurtą Lietuvos Mokslo Draugijos kultūrinį centrą—biblioteką, kur rašau Basanačiaus krėslė sėdinti šilagalvį gerb. kun. Čibirą LMD bibliotekoje. Jie man pasakojo, kaip Basanačius mylėjo Amerikos lietuvius, kaip jis vertino amerikiečių moralinę ir medžiaginę paramą Lietuvai ir LMD Vilniuje kuriamai.

PAMINEKIME ŠIĄ SUKAKTĮ

Butų gražu, garbinga jei mes amerikiečiai lietuviai iškilmin-

Pabaltijo Okupacija – "pavyzdys" kitiems

Okupuodami kraštus, Sovietai veikia pagal planą, sudaryta užimant Pabaltijo valstybes, šiandien nelegaliai pakrikštytas ir sovietines Lietuvos, Latvija ir Estija, butent: 1) Vietiniai komunistai panaudojami kaip iškamšos kvilinginiam režimui, bet visos svarbiausios vietos yra užimamos rusų. Kai tokie vietiniai kvilingai pasidaro nebereikalingi, rusai pakeičia savo pavardes, norėdami tuo būdu sudaryti išpuđį, kad tai esana "tautinės" vyriausybės. Kabinete posėdžiai vedami rusiškai; 2) Bažnyčia eliminuojama kaip dvasinė jėga. Kat. Lietuvoj visi vyskupai buvo deportuoti ar sunaikinti, — sako žurnalas. Protestantinė Latvijoje ir Estijoje nuosavybė buvo konfiskuota, o visokia religinė veikla uždrausta; 3) Rusifikacija varoma per mokyklas, kur vaikai turi 6 val. savaitę mokytis rusiškai. Daktarai ir teisininkai, kurie neišmoka rusiškai, negali verstis praktika. Visur praktikoje proteguojama rusų k.; 4) Nors paskutinės masinės deportacijos buvo 1949 m., bet individualinės—su šeimomis ar be jų—vyksta veik kiekvieną dieną. Jauni vyrai taip pat dažnai siunčiami "atlikti periodinės praktikos", iš kurios ne visados sugrįžta. Ukininkai, kurie priešinosi kolektyvinimui, buvo areštuoti, o jų sukoloktyvinimams nuosavybėms vadovauja atkelti rusai.

Taip baltai pamatė, kad jų 6 milijonai per vieną naktį pasidarė kaliniai savo pačių namuose. NKVD tik per vieną naktį (liepos 11-12 d.), suėmė Lietuvos apie 2.000 partijų vadų, redaktorių, kunigų ir valdžios pareigūnų. Pagal garsų Serovo planą 1941 m. birželio 14-21 buvo areštuota 34.260 asmenų ir

ištremta į Sibirą, Kazachstaną ir Altajaus kalnus, sudaryti iš "priešiško elemento". Po savaitės, kai vokiečiai peržengė Lietuvos sieną, NKVD agentai sušaudė ar deportavo 11.700 pol. kalinių iš Vilniaus, Kauno, išskerdė 500 suimtyjų Pravieniškose, nukankino 70 profesorius, teisėjų ir kunigų Rainių miške ly ir pagrobė daugiau kaip 2.000 politinių intelektualų vadų, kuriuos po mėnesio sušaudė prie Minsko. Toliau "C." smulkiai aprašė šiuo metu Lietuvoj vykdomą genocidą, atpasakoja išgyvenimus lietuvių M. Bukauskienės (tikroji pavardė yra kitokia), kurią per kitas didžiasias deportacijas 1945—46 m. žiemą buvo išvežę į Medvežegorską, Suomij Karelijoje. Į jos traukinį sugrudo 63 sunkvežimiai, kiekviename po 60 žmonių. Visą tą laiką nieko negavo valgyti, mirę žmonės buvo išmesti į sniegą. Sultieji buvo prisikirti prie kanalo darbu, jungiančio Šiaurės ledjūrį su Baltijos jūra. Kaliniai krito kaip musės. Per 14 darbo mėnesių po 11-14 darbo valandų kasdien nematė nė karto bulvės. Iš jų 200 vyrų ir moterų grupės per pirmuosius 6 mėn. mirė du trečdaliai. Tačiau į jų vietą iš Pabaltijo kraštų buvo gabenami vis nauji. Daug kas iš nevlities uždarė patys. Ir tai juos, ypač naktimis, dar kankindavo visokiais tarymais. Ji galiausiai apsisprendė bėgti ir, vieno demobilizuoto raudonarmiečio karininko, vykusio civilinėm tarnybon Pabaltijj, padedama, per Maskvą atkeliavo į Lietuvą, iš kur pogrindžio tarpininkaujama, išmokusi gerai lenkiškai, pateko į Švediją. Vaikai dar ir dabar išgyvena baisiasias siaubo valandas.

YPAČ SUNKI DVASININKŲ PADETIS

Komunistų tvirtinimas, kad ir per Maskvos radiją italų katalikams ir darbininkams, kad "Lietuvoj arkivyskupai ir vyskupai veikia laisvai, valdžia jų veikimui nedaro jokių kliūčių" yra paprastas bolševikiškas melas. Vos tik antrą kartą okupuota Lietuva, bolševikai suėmė ark. M. Reinį, vysk. T. Matulionį, vysk. V. Borisevičių ir vysk. Ramanauską. Vysk. Borisevičius ir vysk. Matulionis greičiausiai tuoj pat buvo nukantinti (apie jų likimą šiek tiek šviesos duoda amer. žurnalistas E. Stevenas savo veikalė "Tokia yra Rusija necenzuruota"; apie tai plačiau minima spaudos apžvalgoje: "Kiti apie mus", E.) Kauno, Vilkaviškio ir Vilniaus kun. seminarijų pastatai tuoj pat buvo atimti, kunigai išvaryti iš klebonijų, likusieji (saulė) gyvena skurdžiai, tik iš tikinčiųjų aukų. Bet šie su jais dalijasi paskutiniu kąsniu, nors ir tai jiems yra pavojinga. Iš katalikų atimta viskas: visos jų seminarijos, mokyklos, vienuolynai, visur uždraustas religinis mokymas, uždraustos visos kat. or-jos, net brolijos ir socialijos. Nuo rusų okupacijos pradžios nelaista katalikams išspausdinti jokio kat. leidinio, nei maldaknygės ar katekizmo, nors ir sakoma, kad "komunistai pripažįsta religijos laisvę". Kiti leidiniai išėjo pro kaminus su dūmais ar į makulatūrą. Kokių sunkumų sutikta kad ir paprasčiausiai maldaknygei ar šiaip leidiniui norint atspausdinti, gerai gali papasakoti kad ir į JAV nuvykęs kan. M. Vaitkus, mėginęs dar per 1-ją okupaciją išgauti leidimą šv. Raštui lietuviškai atspausdinti. Kad šiuo metu būtų mėginama Rytų Europos pavyzdžiu sukurti "nuo Romos nepriklausomą kat. bažnyčią ir Lietuvoje, kaip tat daryti bandoma Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Vengrijoje ir kt., apie tokius kėslus niekam iš parvykusių teteško dar girdėti. Matyti, neranda

raudonų kunigų. Tačiau likusios bažnyčios nuolat pilnos žmonių, žinoma, kol ir jos bus uždarytos. Ypač sunki padėtis kunigų, ištremtųjų į Sibirą ar kitas darbo vergų stovyklas. Jau tremtiniai ten blogai traktuojami, bet už visus blogiausia ten visų rusių dvasininkas: kunigams, pastorams, rabinams. Jie ten reguliariai mušami ir siunčiami prie pačių sunkiausių darbų. Todėl jie krinta dar greičiau. Tačiau tiek už juos, kaip ir už visus partizanus ar ištremtuosius nematomai, tyliai meldžiasi visas kraštas. Tuo tarpu komunistų žymus veikėjas Malakovas gūriasi: "Nėra bedarbių mokslininkų, bedarbių specialistų. Jei kas tokių ras, duosime premiją... Taigi, visi darbu "aprupinti" — jei ne kitur, tai Sibire..."

Tikybų statistiko. 47,612,000 vakarų Vokietijos gyventojų tikybomis: 50,7% protestantai—liuteronai, 45,2% katalikai, 4,1% kitų. Pro testantų dauguma kraštuose: Schleswig-Holstein 87,6%, Bremen 84,2%, Humberge 78,4%, Niedersachsen 76,2%, Berlyne 73% ir Hesen—64,7%. Katalikų dauguma: Bavarijoje 72,3%, Baden 69,2%, Rheinland-Pfalz 57,4% ir Nordrhein-Westfalen—55%.

— Lenkų spauda skelbia, kad atgabentieji iš Vilnijos praneša apie prasidėjusius naujus iš Vilniaus ir jo apylinkių gyventojų išvežimus. Išvežimai vyksta ryšium su rengiama Vilniuje karška baze. Š.m. kovo ir balandžio mėn. išvežti keliolikos kaimų pietvakariuose nuo Vilniaus visi gyventojai. Įrengtos karškos stovyklos, o miškai pavirsti amunicijos sandėliais. Vilniaus gyventojai randasi išvežimų baimėje. Plačioje apylinkėje įvestas karo stovis. Vaikščioti vakarais ar išvykti už miesto reikia leidimo.

gai ir kulturingai paminėtume dr. J. Basanačiaus mirties 25-tąją sukaktį. Kadangi niekas ligi šiol šiūmi reikalau nesirupina, nekalba, nesirengia minėti šią sukaktį, tatau išskeldamas iniciatyvą ir nurodydamas svarbą šios sukakties nuosirdžiai prašau — kviečiu Amerikos lietuvius minėti šią sukaktį. Prašau visų organizacijų ir spaudos organų vadus, veikėjus lietuvių kolonijose stoti į darbą, kurti komitetus ir rengtis prie paminėjimo šios sukakties.

Mes minėjome prieš porą metų dr. V. Kudirkos mirties 50-tąją sukaktį. Budamas TMD Pirmininku, aš rengiau paminėjimą Kudirkos mirties 50-tąją sukaktį. Dabar esu pasitraukęs nuo TMD. tapau neaktyvus, kitų organizacijų vadai tyli. Tatai dristu pakelti savo balsą ir atsišaukdamas į Amerikos lietuvius kviečiu visus amerikiečius lietuvius minėti dr. J. Basanačiaus 25-tąją sukaktį. Dabar jau laikas rūpintis pasirengimu prie šios sukakties minėjimo. Tikiuosi, kad turieji Amerikos lietuviai mano atsišaukimą įvertindami imsis veiklos ir organizacinio darbo paminėjimui mūsų tautos Patriarko mirimo 25-tos sukakties. Tikiuosi, kad kitų kraštų lietuviai minės šią sukaktį.

KORĖJA

KORĖJOS karo paliaubų pasitarimai sutruko. Politikai mano, kad vilčių nebeliko atnaujinti derybas del karo paliaubų.

Ilgai terliotasi Korėjoje su paliaubų derybomis, nes buvo labai daug kliūčių, ir pagaliau nutruko. To norėjo Kremlius, taip ir įvyko. Maskva yra paėmusi Raudonąją Kiniją į savo reples ir kaip pirmoji liepia, taip pastaroji šoka.

Maskva—Kremlius geri aktorai. Pirmu kartu komunistai skelbė, kad Amerikos lėktuvai apšaudė komunistų vykstančius delegacijos narius į Kaesongo miestą, į posėdį. Tačiau amerikiečiai tą provokaciją išaiškino ir įrodė, kad amerikiečių lėktuvai tuo laiku visai nebuvo pakilę, kad yra komunistų tik provokacija.

Greit Kaesongo srityje įvyko paslaptingas komunistų patrulių viršininko kiniečio nužudymas. Maskva šaukė, kad tai amerikiečių darbas. Bet gen. Ridgway visus kaltinimus atmetė, įrodydamas, kad tie darbai yra padaryti pačių komunistų. Pagaliau ir trečia komunistų provokacija nakties metu, buk Amerikos lėktuvai neutralioj Kaesongo srity bombardavo komunistų delegacijos bustinę. Todėl komunistai pranešė kad derybas nutraukia. Ir šį kaltinimą gen. Ridgway paneigė, pareikšdamas, kad radaras nustatė, kad toje srityje buvo svetimas lėktuvas, gi amerikiečių lėktuvai ten visiškai neskraidė.

Pietų Korėjos prezidentas Rhee reikalauja pavartoti atominius ginklus, nes komunistai sąmoningai nutraukę paliaubų derybas. Raudonoji Kinija norėtų taikos Korėjoje, nes ji jau geriausias savo kariuomenės divizijas Korėjoje palaidojo, ir juo toliau, tuo daugiau teks aukoti kariuomenės ir ginklų. Tuo tarpu Maskva buvo pažadėjusi kinams suteikti paramos ginklais, lėktuvais ir net kariuomenę, bet iki šiol pažadų neištesėjo ir vargu ar duos. Kremlius bijo, kad Raudonoji Kinija nesustiprėtų ir nepasiektų Jugoslavijos Tito pėdomis.

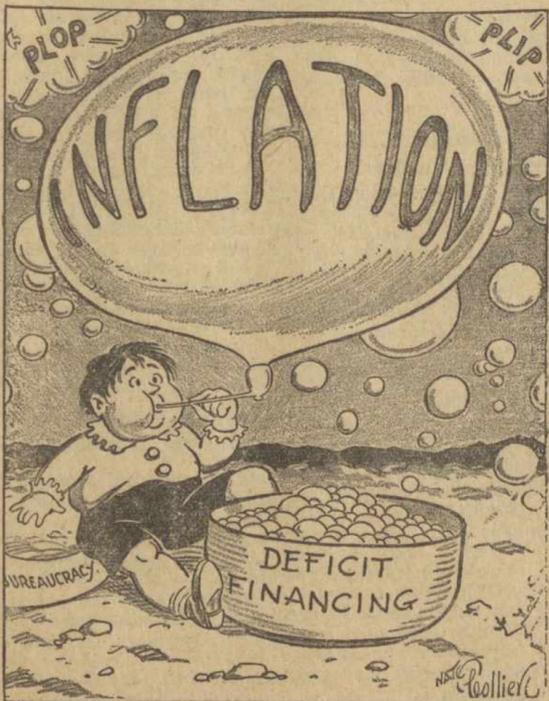
Amerikos vadovybė po derybų nutraukimo pasiuntė raudoniesiems atsakymą. "Mes turime viltį, kad derybos bus atnaujintos ir kad jos sklandžiai eis ir kad bus pasiekta teisingo ir rimto susitarimo, priimto abiem pusėm".

Be to, "Mes visu rimtumu patiekiame jums savo protestą viso tiesą mylinčio pasaulio akivaizdoje ir laukiame patenkinančio atsakymo."

Kaip į tai reaguos, dar paaiškės. Bet Korėjoje karo fronte jau kovos įsigali. Amerikos oro laivynas jau pradėjo naikinti kiniečių sunkvežimius voras, amunicijos bazes ir pozicijas, kur yra išvirtinę raudonieji.

Birželio 14—21 skaudžių įvykių lietuvių tautai minėjimą ypatingai plačiai pravedė Schleisheim'o apylinkė Muenchen'e. Be lietuvių tremtinių, minėsimie dalyvavo ir kitų tautybių tremtinių atstovai, tuo parodydami didelio solidarumo lietuvių tautai. Meninę dalį atliko lietuviškasis jaunimas, kuri buvo pritaikinta tik tai dienai.

VISUOMET BURBULUS PUČIA

Literatura ir Mokslas

Pasikalbėjimas Su Lietuvos Diplomatinijos

Šefu S. Lozoraičiu

Kurių žinių Tamsta gali suteikti viešumai apie savo santykius su VLIKu?

Nežiūrint žymių sunkumų, kurių man kyla dėl nuomonų skirtumo su VLIKu tam tikrais klausimais, aš nenustojau ieškoti būdų išmintingam susitarimui pasiekti ir bendram darbui sutvarkyti. Šį pavasarį aš buvau kreipėsi į kai kuriuos Lietuvos pasiuntinius, siūlydamas susaukti konferenciją, kurioje dalyvautų VLIKas ir kuri apvarstytų santykių ir bendradarbiavimo su juo klausimus. Iš pasikeitimo nuomonėmis diplomatų tarpe paaiškėjo kad principai tokios konferencijos sumanymui pritariama, bet jo įvykdymas laikomas dar perankstyvas ir reikalingas tinkamo bei ilgesnio pasiruošimo.

Ar Tamstos pasitarimas su VLIKo delegatais birželio mėnesį įvyko minėto sumanymo rėmuose?

Ne, nes paruošiamieji darbai, apie kuriuos minėjau, dar toli gražu nebuvo atlikti. Iš viso pasitarimas įvyko netikėtai. Man išvažiavus iš Italijos kitais reikalais, su manim susitiko VLIKo nariai p.p. Norkaitis ir Karvelis ir pranešė man, kad VLIKas juos pasiuntė tartis su manim dėl savitarpio santykių sutvarkymo. Nors aš nebuvau tam pasiruošęs ir negalėjau taip umai susisiekti su savo kolegomis, vis dėlto aš suformulavau savo pasiūlymus ir juos įteikiau VLIKo nariams.

Ar galima žinoti kuriuos pasiūlymus Tamsta esi padaręs?

Aš mielai pateikiu juos čia visuomenės žiniai, ypač kad tuo reikalu jau yra pasirodę tendencingi gandai. Štai mano pasiūlyti susitarimo principai:

a) Lietuvos konstitucija tegali būti pakeista, atstacius Lietuvos valstybės nepriklausomybę.

b) Lietuvos diplomatinė tarnyba ir Lietuvos diplomatijos šefas nėra subordinuoti jokiam veiksmui.

Santykiai bei susisiekimas su svetimomis vyriausybėmis tėra diplomatinės tarnybos ir dipl. šefo kompetencijoje.

Vyktdosios Tarybos užsienio tarnyba panaikinama. Kitos vykdomosios tarnybos tarnybos pavadinamos skyriais.

c) Diplomatinė tarnyba ir diplomatinis šefas, vykdydami savo uždavinius, ir VLIKas, užsiimdamas tarptautinio pobūdžio klausimais, glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitomis organizacijomis.

d) VLIKas nėra seimas ir neturi jo funkcijų. Vykdomojo Taryba nėra vyriausybė ir nevykdo jos funkcijų.

e) Kuo plačiausias visuomenės dalyvavimui tautinėje veikloje patikrinti, kasmet šaukiama konferencija, kuri svarstos tautos reikalus ir organizacinius klausimus užsienyje. Konferencijoje dalyvauja VLIKo, PLB, L. Raudonojo Kryžiaus, Lietuvos Rezistencijos Santvarės atstovai, Lietuvos Nepriklausomybės akto signatarai, diplomatijos šefas ir diplomatiniai atstovai, o taip pat organizacijų atstovai ir asmens dėl kurių dalyvavimo bus susitarta tarp VLIKo ir diplomatijos šefo. Šiais metais toki, konferenciją šaukia diplomatijos šefas ir VLIKas ne vėliau, kaip už 3-4 mėnesių.

Be to, pasiūlymuose yra dar vienas punktas, liečiantis nustatymo vieningo bendradarbiavimo vienoje svarbioje srityje, kurioje toks bendradarbiavimas ypač reikalingas.

Tezė dėl konstitucijos yra tiek aiški ir nesugriaunama, kad vargiai būtų reikalo ją čia plačiai aiškinti. Negalima keisti konstitucijos užsienyje. O be to, tam mes neturime kompetentingo valstybės organo. Šis klausimas nėra teoretinis, nes laikas nuo laiko pasireiškia tendencijos konstituciją užmiršti, laikyti ją nesancija.

Kai dėl punkto liečiančio dipl. tarnybą, tai juo tiksliai patvirtinama teisinga padėtis, egzistuojanti nuo sovietų įsiveržimo į Lietuvą 1940 metais ir išplaukia iš tos padėties praktiški metodai, būtini diplomatiniam darbui dirbti. Ir šiaip jau tai, kas mano pasiūlyta kostatuoti dipl. tarnybos

klausimu, nėra naujiena. Jau 1947 metų konferencijoj a. a. ministeris J. Šaulys buvo pareiškęs pasiuntinių nusistatymą tuo reikalu. Diplomatinė tarnyba, t.y. diplomatinės ir konsularinės atstovybės yra valdžios įstaigos ir todėl negali būti subordinuotos ne valdžios organui. Visa tai, žinoma, nė kiek negali kliudyti dipl. tarnybai bendradarbiauti su VLIKu. Jeigu siekiama tinkamo ir našaus bendradarbiavimo, o ne kokių nors ambicijų patenkimo, tai nėra jokio reikalo, kad atstovybės būtų subordinuotos VLIKui ar kuriam jo organui, ir gautų iš jų pavėdimus,—pakanka, kad dipl. tarnyba ir VLIKas būtų nuolatiniame kontrakte, keistusi žiniomis, nuomonėmis ir patarimais, kartu svarstytų sumanymus dėl veiksmų, darytinių bendrai ar kiekvieno savo veiklos srity. Šitokia tvarka pilnai garantuotų mūsų veiklos užsieny vieningumą ir kartu apsaugotų mus nuo netikslingo paralelizmo užsienio reikalų srity. Tokiam bendradarbiavimui vykdyti aš esu pasiūlyęs periodiniai susitikti su VLIKu.

Lietuvos egzilinės vyriausybės sudarymas būtų šiuo tarpu Lietuvos interesams nenaudingas. Pirmiausia, dabartinėmis aplinkybėmis ji neturėtų šansų gauti didžiųjų valstybių pripažinimą. Todėl nesunku prisistatyti kokių didelių komplikacijų kiltų mūsų atstovyboms, jeigu egzilinė vyriausybė būtų paskelbta ir svetimų vyriausybių, prie kurių atstovybės veikia, nepripažinta. O juk atstovybės yra mums išimtinis svarbos elementas, nes jos tarptautiniai pripažintosi. Deja, kai kurie mūsų politikai vyriausybės klausimą gerokai užtemdo, skelbdami kad tarp VLIKo ir vykdomosios tarybos iš vienos pusės ir egzilinės vyriausybės iš kitos skirtumo nėra, kad juos reikia traktuoti kaip vyriausybę, kad vyriausybės paskelbimas būtų VLIKui tiksliai vienos kepurės pakeitimas kita ir t.t. Toks žongliavimas kepurėmis arba tiksliau sakant kepure ir—vyriausybės—cilindriu nėra nei naudingas nei reikalingas. Todėl mano pasiūlymu tarpe yra vienas, turis tikslu išaiškinti tos tariamosios vyriausybės klausimą tokiu būdu, koks yra diktuojamas dabartinių aplinkybių ir tikrovės.

O kaip tik šių dienų tikrovė reikalauja iš mūsų daug realizmo ir šalto galvojimo. Pasisekimas politikos ar diplomatijos srity priklauso nuo darbo ir tarptautinės padėties, o ne nuo skambžių titulų. Pirmojo pasaulinio karo metu čekoslovakų kariuomenė buvo vakarų valstybių pripažinta sąjunginė kariuomenė, bet Masarykas tesivadino tautinio komiteto pirmininku.

Galop, mano pasiūlymas šaukti kasmet plačią konferenciją tautos reikalams užsieny svarstyti — siekia įnešti į mūsų viešąjį gyvenimą daugiau demokratinių pradų ir metodų.

(Bus daugiau)

Nauja Knyga Apie Fatimą

Šiomis dienomis išėjo iš spaudos nauja knyga apie Fatimą "Marija kalba pasauliui". Joje smulkiai aprašyta, ką 1917 m. pasirodžiusi Marija pasakė, ką ji reikalavo, ką matė vieno pasirodymu metu 70.000 žmonių minia, kodėl dabar gegužės ir spalio mėn. 13 d. į Fatimą suplaukia po 5-700,000 žmonių nuostabus pagijimai ir t.t.

Šią knygą parašė italų kalba prof. dr. L. Fonzaga da Fonseca. Ji yra išversta į portugalų, prancūzų, anglų, vokiečių ir lenkų kalbas. Minėtomis kalbomis jos išėjo po kelias laidas: pav., italu kalboje — 10 laidų, vokiečių kalba—9-nios laidos.

Lietuvių kalbon išvertė ir išleido kun. M. Vembrė. Kalbą taisė rašyt. St. Santvaras. Spausdino tėvų pranciškonų spaustuve Brooklyne, N. Y. Knyga su pavėkslais, didelio formato, 264 pusl., stambiomis raidėmis. Kaina 2 dol. Galima užsisakyti pas laideją: kun. M. Vembrė, 122 Canton St., Stoughton, Mass.

Lietuva Svetimosios Spaudos Puslapiuose

Jersey City, N. J. St. Peter's kolegijos istorijos profesorius asistentas V. Thaddeus Tulega žurnale "The Sign" š. m. birželio mėn. atspausdino straipsnį, užvardinta "Lithuanian Calvary". —Lietuvos Galgota, Straipsnio autorius II pasaulinio karo metu yra tarnavęs JAV laivyne karininku ir studijavęs Fordheimo universitete daktarato laipsniu išgyti.

"The Sign" yra labai plačiai skaitomas Amerikos katalikų žurnalas, ne kartą talpinęs palankių straipsnių apie Lietuvą ir apskritai Baltijos kraštus. Ši kartą išspausdino ilgą Thad. Tulegos straipsnį apie Lietuvos kančias ir jos kovas dėl laisvės. Straipsnis pailustruotas keturiomis vaizdais, iš kurių vienas parodo komunistų nužudytą dr. Antaną Gudonį su prie jo bėgusiu subiauroto lavono verkiama žmona, antras—Vilniaus katedrą, komunistų paverstą šokių sale, trečias—Lietuvos tremtinių darželio vaikūčius, besimeldžiančius su auklėtojomis prie Dievo Motinos paveikslu ir ketvirtas—Lietuvos laisvės kovotojus: Msgr. Myk. Krupavičių ir Vacl. Sidzikauską.

Šis straipsnis yra svarbus Lietuvos laisvės kovojė, nes jis atskleidžia vaizdais ir plačiais paaiškinimais amerikiečių, ir kitų angliskai kalbančių tautų visuomenėi komunistų Lietuvoje vykdomą religijos ir tautybės naikinimą, (genocidą). Tad nors trumpai čia patieksime jo mintis.

KRYŽIŲ KRAŠTAS

Autorius pastebi, kad prasiždant II pasauliniui karui, Lietuva, 3,200,000 Baltijos respublika, buvo viena iš taikingųjų tautų. Jos 80% gyv. sudarė katalikai, ir buvo žinoma kaip "kryžių kraštas". Popiežius Pijus XI, pabrėždamas jos ištikimybę savo religijai, pavadino ją ištikima Romos dukterimi. Dabar, sako autorius, Lietuva vėlka sunkų Sovietų okupacijos jungą. Sovietų Rusijos žiuriai vykdomo genocido išdavoje, Jos

gyventojų skaičius sumažėjęs iki 2,300,000. Aprašoma Sovietų vedama kova Lietuvoje prieš religiją ir tautos naikinimas tremimais į Sibirą.

Darbo Sekr. M. Tobin Apie Darbo Dieną

Trisdešimt 5-to skyr. (grade) Ithaca, N.Y., mokyklos mokiniai neseniai parašė Darbo Departamento laiška, kuriame prašė paaiškinimų apie Darbo Dienos reikšmę. Darbo sekretorius į jų laiška atsakė asmeniškai.

Savo atsakyme jis pareiškė, kad Darbo Diena yra svarbi šventė, nes ji skirta 65,000,000 Amerikos darbininkų pagerbti. Šie darbininkai, dirba įvairiose Amerikos įmonėse, kaip kasyklose, geležies dirbtuvėse, audimo įmonėse, ofisuose, žemės ūkyje ir kitose yra laidas Amerikos tvirtumo ir laisvės.

Toliau darbo sekretorius sako, kad šie milijonai Amerikos darbo rankų yra pastatę namus, kuriuose jūs gyvenate, mokyklas, kuriose mokoties, ir bažnyčias, kuriose meldžiaties. Jų darbo dėka Jus ir viso didžiojo mūsų krašto piliečių gyvenimas dabar yra malonesnis bei patogesnis.

Darbo Diena yra svarbi, kurioje Amerikos tauta, įvertindama savo vyrų ir moterų atliktų darbų reikšmę ir jų prisidėjimą prie gyvenimo pagerinimo, pareiškia jiems tą dieną savo dėkingumą. Ši diena patikrina ateičiai visų broliškumą, taiką, gražų sugyvenimą, laisvę ir geresnio gyvenimo viltį.

Iš tikrųjų yra reikšmingi šie žodžiai, pasakanti Amerikos mokyklos jaunimui, kurie turi būti įsidėmėtine kiekvienam piliečiui, ypač tiems, nuo kurių žymiai priklauso darbininkų gerovė. JAV darbo sekretorius šiais žodžiais patvirtina popiežiaus Leono XIII mintis, pareikštas prieš 60 metų jo garsiajame rašte darbininkų klausimu, — enciklikoje Rerum novarum, kurios 60 metų sukaktį šiemet visas pasaulis mini.

J. L.

MOKSLINIŲ EKSPEDICIJŲ DARBAI

Pasibaigus mokslo metams Jungtinių Amerikos Valstybių mokslininkų dalis pasirinko ne atostogas, bet užsibrėžė naujus darbus, kurie dažnai pareikalauja daug energijos ir pasišventimo.

Apie 200 mokslinių ekspedicijų, David Taylor Marke žiniomis, šią vasarą atlieko įvairius tyrimus geologijos, archeologijos, biologijos, antropologijos, paleontologijos, astrofizikos, botanikos, zoologijos srityse.

Daugumas jų veikia Jungtinių Valstybių ribose ir kitur Amerikoje, bet nemaža yra pasiekusių Europos, Kanados, Alaskos, Afrikos, Azijos; be to į tyrimo sritis įeina ir septynios jūros bei okeanai.

Šios mokslinės ekspedacijos yra finansuojamos bei remiamos Amerikos kolegijų, mokslo draugijų ir valdžios institucijų.

Mokslinių ekspedicijų atliekami tyrimai yra gana gausūs ir įvairūs. Jų visų čia nėsūminėsime.

Štai Bostono Mokslo Muzėjams mokslininkų grupė yra pasiryžusi pasiekti McKinley kalno vakarinio šlaito Alaskoje aukščiausią vietą ir padaryti ploto nuotrauką. Kalifornijos Mokslo Akademijos mokslininkai turi panašų tikslų, Himalajų kalnuose Azijoje. Su dideliu dėmesiu yra sekami ekspedicijų darbai Guatemala,

Honduras, San Salvadoro, Kolombijos kraštų geologijos, mineralogijos, zoologijos, archeologijos srityse.

Alaskoje reikianti ekspedicija tiria be ko kita ir miškų bei dirvožemio sritis. Okeanų vandenys sudaro taip pat platų ekspedicijų darbo objektą. Kolumbijos universiteto mokslininkai yra užimti okeanų uolų, kyšančių iš vandens (reeks), studijomis ir jurų geofizika bendrai. Kalifornijos mokslininkai studijuoja Pacifiko mikrobiologiją.

Keturių ekspedicijų renka gyvulijos bei augalijos eksponatus Afrikoje Kalifornijos Mokslo Akademijai, Chicago Gamtos Istorijos Muziejui ir Union Kolegijai. Beto Kalifornijos universiteto Los Angeles skyrius studijuoja dykumų transporto metodus.

Dvi ekspedacijos veikia Graikijoje, dvi taip pat Turkijoje. Jungtinių Amerikos Valstybių Jūrų Akademijos yra siusta ekspedicija į Angliją nustatyti 17 ir 18 šimtmečio įvairiems karių tipams.

Šios taip skaitlingos įvairiuose kraštuose veikiančios ekspedacijos grįš į namus, praturtindamos Amerikos mokslo pasiekimus naujais mokslo darbais, o muziejus gausiais ir naudingais eksponatais.

J. R.

VĖJAS PUČIA - VĖJAS GAUDZIA

Vėjas pučia, vėjas staigia! debesilius gena!, Lietus lyja, vanduo upėms į juras sriovėna; Skuba, lekia svajonėlės—vejasi rytojū—Siekia, gauda laimuzelę... stiebtis pasimoję.

Tas rytojus, ryto vylius... ateitinė diena, Sutiksi ją kryžkelėje, mistišką esieną; Sumazgytas laikas dvelkia, siaurumu prabyles, Margais lopais suardytas, nebyliu aptyles.

Niaukia, temdo melsvą dangų debesėliai juodi, Lekia, skrieja dvasios jutys, viltim pasiguodi; Žaibai žybsi, žabai mirksi, perkunėlis griaudžia! Budžiant, širdis aimanomis, romansėlius audžia.

Audžia, pina dabartėlę, eigos ilgą dramą, Spėdama rytojaus rytą,—naują panoramą; Ne viskas taip lengvai yra, upu glostant jausmus, Augant liekniiu brenđimėliu, lankstant gyjų posmus.

Neriant duosnu nerymėlį... Dabar mūsų dienos!—Kas čia tokio, kad jau žilstam, šiurkštėja blakstienos; Glostant jauną, šiepiant seną, taip radom-palaksim! Nežinant iš kur atėję, ne kitaip ir nyksim.

Jei paliautų putęs vėjas,—dangus nesiniauktų, Žiaurios audros nebaugytų, griaustinis negriaustų,—Monotonijos ramybėj' nusibostų snausti, Ir nebūt kaip į berybes erdvėms nusiklausti.

Trumparegė, siauramintę dainužė gamintum—Ir daugiau aklesnį taką tingynston mintum; Jei vėjelis liautų putęs, debesys pranyktų, Neregėtų prajovėlių vizijos įvyktų.

Jaunystėlės saulės šypsni, žiedrus džiaugsmo suorai, Žaibo tvyksniais žeri, klesti, toliu dega kuorai; Jurų bangos nesiliauja, kyla ir banguoja, Šilynuose, ežerėliai ramumu žvilguoja.

Tegul melsvą dangų temdo debesėliai juodi, Lai veikmės eiga šturmuoja gausybų aruode; Žaibai žybsi, žaibai tvyksi, griaustinėlis graudžia! Širdis kruta, jausmai slysta, siela savo audžia.

Audžia, tempia riemontėlį, nepaprastą lobį, Visi tuomi turės puostis: vargšai ir pralobę; Vėjužėlis smarkiai pučia, dabartėlę gena! Bėga, teška vandenėlis, į juras sriovėna.

Mintys skuba žaibo strielėms, vydamą rytojų, Jausmai gauda laimuzelę... šokant klumpakojį; Buitis gelėms apkaišyta, luksusu perpuosta, Ieško, laukiant saulės ryto, bet naktis paruošta.

Vėjužėlis smarkiai pučia, šniokščia, švilpia—staigia! Debesėliai temdo dangų ir buveinę "saugią"; Skuba, neria svajonėlės—vejasi rytojū, Siekiant gaudant laimuzelę,—stiebtis pasimoję.

Man beglostant, bešukuoju dukterėle—dainą, Gražios, gražios jaunos dienos skrieja, skuba, eina... Eina, lekia universu,—nepaprastu graičiu—Dabartėlę pasiryžus, siekia pelno,—"kraičių".

A. J. JOKUBAITIS

BALF KRONIKA

Vokietijoje dar yra apie 9,000 lietuvių

BALF istaigos Vokietijoje sriktomis žiniomis, 1951 m. rugpjūčio mėn. 1 d. Vakarų Vokietijoje, visose trijose zonosose buvo 8,484 lietuviai tremtiniai, iš jų daugiau kai pusė tikisi emigruoti, daugiausia į Jungtines Amerikos Valstybes ir Kanadą. Iš tų pačių duomenų matyti, kad Vokietijoje gyventi pasilikę virš 4,000 lietuvių, daugiausia nedarbingi ligoniai (671), vaikai iki 16 metų (970), seneliai virš 65 m. amžiaus (373) ir bedarbiai (462) ir apie 1,788 darbingi, bet dėl įvairių priežasčių negalintys emigruoti.

Š. m. liepos mėn. BALF istaiga Vokietijoje tremtiniams išdalino sekančius daiktus: 22,366 svarus maisto produktų, 7,445 drabužių ir avalynės, 13,020 štukų cigarečių ir 3,131,80 markių smulkiosios pašalponis moksleiviams ir kitiems. Sunkiai sergantiesi ligoniams, daugiausia džiovininkams, buvo padalinti po vieną CARE maisto paketa.

Nori Pagreitinti D. P.

Imigracijos Tempą

Žiniomis iš Muncheno, D. P. Komisijos pareigūnai Europoje, ypač Vokietijoje stengiasi pagreitinti tremtinių emigracijos į Ameriką tempą. Tuo reikalu neseniai Munchene įvyko specialus susirinkimas, kuriuose dalyvavo ir BALF atstovai.

Ta proga BALF istaiga Vokietijoje praneša dėl garantijų: "Kai paaiškėjo, kad liepos 31 d. yra paskutinis terminas darbo ir buto sutartimis apsirūpinti, visus sutarčių neturinčius lietuvius laiškais įspėjome kreiptis į NCWC skyrius, prašyti nevardinti garantijų. (Mat, BALF pirmininkas buvo susitaręs su NCWC centru, kad reikalui esant, jie duos nevardines garantijas.) NCWC patarnavimu mažai kam reikėjo naudotis, nes BALF Centro atkingu ir sekmingu tarpininkavimu, neturintieji sutarčių tuojau jas gavo net ir po kelias.

Kaip ir kada Baltai Sulauks Nepriklausomybės?

Kaip kad pastebi "Chicago Sum-Times", Užs. Santykių Taryba New Yorke 1945 m. paskelbė, kad "šiam leidiny kai kurie kraštai, į jį įtraukiami anksčiau, išleidžiami. Informacijos apie juos buvo dedamos vėl, kai tik juose bus atstatytos nepriklausomybės". Tie kraštai buvo Albanija, Burma, Estija, Etiopija, Latvija ir Lietuva. Tačiau Lietuva, Latvija ir Estija daugiau minimajame "Politiniame pasaulio vadove" nebeapsirodė. Galimas dalykas, jog "Vadovas" užmiršo, kas su tais kraštais buvo padaryta, bet tik ne patys baltai ir ne amerikiečių vyriausybė, pastebi dienraštis. Jiems Lietuva, Latvija ir Estija tebeegzistuoja ligi šiol. Toliau šis įtakingas dienraštis, cituodamas Kennano buv. JAV Valst. Dep-to svarbiausio patarėjo Rusijos klausimais, dabar paskirto "Laisvosios Rusijos Fondo" pirmininku, pareiškia, jog "baltų kraštai neturėtų būti prieš jų giliausius įsitikinimus verčiami suėti ir bet kokius santykius su Rusijos valstybe", bet "jie patys būtų kvaili, jei nesudarytų artimų bendradarbiavimo ryšių su tolerantiška, neimperialistine Rusija", pabrėžė, jog su tokia Rusija, nors ligi šiol dar sukolektyvinta ir diktaturine, bus viena gražia diena galima prieiti prie susitarimo, kuriuo baltų tautoms ir sateljiniams kraštams bus atsakyta visiškai nepriklausomybė.

Tremtyje Ešančios Motinos Džiaugiasi Dovanomis

Liepos mėnesio pabaigoje, Vokietijoje, Amerikos zonoje gyvenančioms motinoms buvo padalintos piniginės dovanos, per BALF'a pasiūstos motinoms sušlepti. Išdalinta per 700 markių. Nor motinos gavo vos 20 markių, bet visos pareiškė didelį dėkingumą Amerikos lietuviams už netikėtą ir reikalingą dovaną ir prašė BALF'o perduoti jų padėkas Amerikos lietuviams.

IR DIDIEJI UŽ LIETUVOS BYLĄ

Vis daugiau įtakingų amerikiečių ir pačių didžiųjų spaudos organų kelia savo balsą už Lietuvą. Baltų tautos bus greitai išlaisvintos, deklaravo New Yorko gubernatorius Dewey. Sėkmės darbe Pabaltijo valstybių seniūniui min. P. Zadeikiui ir lietuviškai A. B. redakcijai palinkėjo lietuviškųjų transliacijų išplėtimo proga per suruoštą priėmimą Valst. Dep. to pasekr. Barretas, A. B. viršininkas Kohleris ir S. Europos skyriaus vadovas dr. Baueris. Šie metai laimėjimais tiek lietuviams, tiek kitoms baltų tautoms ypač gausūs. Įtakingas amerikiečių politikas sen. P. Douglas per radiją kenčiantiems broliams pasakytą kalbą pabrėžė, kad nors padėtis yra sunki, bet ne beviltiška ir ne be išsities. Lietuvių tautos kovą už savo laisvę remia galingiausia laisvojo pasaulio valstybė—Amerika. Amerikos vyriausybė niekad nepaisys Pabaltijo tautų. 1918 m. atkurtos 4 Pabaltijo respublikos: Lietuva, Latvija, Estija ir Suomija buvo padarūsios nepaprastai didelę pažangą ekonominę ir kultūrinę srity. Jų gerovė buvo pakilusi žymiai aukščiau net už didžiules Sov. Rusijos. Deja, tik vienai Suomijai pavyko atsispirti rusų agresijai ir išlikti laisvai. Bet JAV vyriausybė niekad nepripažino Sovietų smurtu įvykdytos aneksijos ir niekad nepripažins. Ir vėl ateis laikas, kai tiek Pabaltij, tiek kituose kraštuose, Sovietų dabar užgrobtuose, bus atstatyta laisvė ir demokratybė.

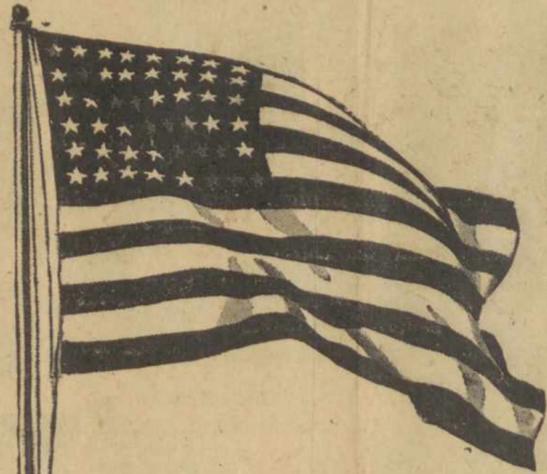
Labai drąsius žodžius New Yorko baltams pasakė DP komisijonierius O'Connoras, pažymėdamas, jog neišvengiamai ateis diena, kai šių kraštų gyventojų žudikai turės duoti apyskaitą kaltinamųjų suole, o jau anksčiau E. minėtasis 3 mil. tiražo "Colliers" žurnalas smulkiai ir detalai išskaičiavo, kodėl Stalinas su savo korikų gauja turi būti patrauktas teismam ir kaip tai turės būti padaryta. Jau sausio 27 d. numerio žurnalas įrodinėjo, kodėl Sov. Sąjunga negalima pasitikėti, be kita ko, taip pat pažymėdamas, kad seniau S. Sąjunga buvo sudariusi su Lietuva ir kt. Pabaltijo respublikomis nepuolimo paktą, bet paskiau jį sulaužė ir užgrobi miniuosius kraštus, juos aneksavo. Šiuo straipsniu, įdėtu viename iš paskiausių numerių ir paruošta žurnalo Europos korespondentų Attwoodo ir Seymouro Freideno, atskleidžiama tikroji Lietuvos drama, paliudyta daugybės aktyvausių liudininkų. Straipsnis laikomas vienu iš geriausių, paskutiniu laiku pasirodžiusių iš visų JAV žurnalų. Tiek jo leidėjams (adr. Editor, Collier's, 640 Fifth Ave., New York 19, N. Y. USA) tiek autoriams lietuviams ir kt. baltai siunčia daugybę padėkos pareiškimų. Ypač čia aktyvus Amerikos liet. vyčiai, vien pereinantis metais tokių padėkos laišku ar

papeikimų, jei kur reikia, išsiuntę per 15.000. Už tokius drąsius žodžius, kokie kad dabar pasakomi "Collier's", "St. A. Messenger", "Sign", "Look", "NY Times", ir kt. įtakinguose spaudos organuose, 1945 m. ne viena būtų išmetę iš stovyklų ir ar tik dar bylos neiškėlė. Bet dabar juos kartoją jau patys amerikiečiai. Tuo būdu prie daugelio šiais metais lietuviams tekusių laimėjimų tenka priskirti ir jėgimą į didžiąją pasaulio spaudą, kuris tenka manyti, tuo dar nesibaigs, bet juo tolyn, juo vis ryškiau ir griežčiau kels balsą už mūsų niokojamą tėvų šalį.

"Collier's" teigimu Lietuvoj pagal Dekanozavo planą išsų buvo numatyta likviduoti 25 proc. visų vietinių gyventojų; tas skaičius 1945 m. buvo padidintas 50 proc., 1947 m. 70 proc. ir galiausiai — dėl gyventojų priešingo nusistatymo Sovietams—iki 85 proc. Tačiau Dekanovas yra tik šešelinė figūra visoj Kremliaus hierarchijoj. Prieš užgrobian Pabaltijo valstybes jis buvo Kominterno narys, laikomas tokiu pat įtakingu, kaip Ždanovas ar pats Višinskis. 1940 m., kai Lietuva buvo "valoma", jis buvo paskirtas ambasadoriu Vokietijai, o vėliau — užs. reik. vicekomisarui. Iš sovietinių šaltinių skelbiama, kad šiuo metu jis "studijuoja diplomatinę istoriją", bet iš tikro yra žinoma, kad jis dirba su soviet. saugumu ir greičiausiai laikomas atsargoj, kad vėl pravestų, ištikus reikalui, panašias "diplomatines misijas", kokią buvo atlikęs Lietuvoj. Tokių valymų tikslas yra aiškus: eliminuoti iš Rusijai strateginiu atžvilgiu svarbaus šiaurinio sektoriaus vakarietiškos dvasios gyventojus ir juos pakeisti klusniais azijatais, importuotais iš sovietinės imperijos vidaus sričių.

— Iki š.m. balandžio mėn. pabaigai IRO pagalba išvyko: į JAV 265.616 asm., į Australiją 175.313 asm., į Izraelį 121.319 asm., į Kanadą 103.321 asm. IRO globoje dar yra 223.860 asm. Tame skaičiuje "Hard-Core"—t.y. asmenys reikalingi nuolatinei šioje grupėje buvo 25.300 asmenys.

— Iš WASHINGTONO skelbe, kad liepos mėnesį pragyvenimo išlaidų padidėjimas buvo 185.5 nuosimėjų 1935 - 1939 laiko. Tas yra didžiausias padidėjimas, kuris kada buvo, ir nėra jokio sustojimo. Pagelbėti šį padėtį, ragina žmonėms pirkti tik tai kas butinai reikalinga dėl pragyvenimo.

AMER. LIETUVIO RUDENINIS

PIKNIKAS

IVYKŲ SEKMADIENY PRIEŠ LABOR DAY

RUGS. SEPT. 2 1951

BABRAUSKO PAVILIJONE

PRIE MANVILLE GATVES, LEICESTER, MASS.

PIKNIKAS PRASIDĖS TUOJAU PO PIETŲ

Kalbės Žymų Svečiai Ir Vietiniai. Dainuos Lietuvių Chorai, Bus Vaikučių Kontestai, Apvainikavimas Gražiausios Mergaitės Ir Berniuko Iki 7 Metų. Bus Įžangos Dovanų. Svečius Linksmins St. But niaus Orkestras.

KELRODYS: Važiuodami per Worcesterį važiokite iki Miesto Rotužės, nuo čia imkite South Main gatvę ir važiokite tiesiog iki Webster aikštės, kur Main gatvė pasisuka į dešinę pusę; pavažiavę 9-tu keliu per kokia 15—20 minučių matysite į dešinę pusę sportų aikštę, gi skersai kelio į kairę geltoną plytų bažnyčią, čia pat po dešinę yra pirma Texico gasolino stotis, kur bus prikaltos pikniko iškabos; tuojau už tos gasolino stoties imkite kelią po dešinę, pavažiavę kokias dvi minutes, pamatysite pikniko aikštę į kairiąją pusę. Ten automobilių tvarkytojas parodys kur reikia automobilius pastatyti. Taipgi galima paimti Busus iš Worcesterio: iš Salem aikštės paskui, Front Harding, Cambridge gatvės per Webster aikštę, su vardu Rochdale, Spencer, Springfield, Ware kas valandą; kurie jus nuveš iki Manville gatvės, Leicesteryje. — **BABRAUSKO PAVILIJONE.**

Nepriklausomoji Lietuva

RAŠO A. UPENSKIS, (Šio straipsnio autorius Vokietijoje jau yra miręs. Šį raštą Redakcija iš jo yra gavusi praktiniais metais. Red.).

Gudų Komendantūros Ir Gudų Julko Įkurimas Gardine. Lietuvos Vyriausybės Ir Lietuvių Ir Gudų Kariuomenės Evakuavimas Iš Vilniaus Į Kauną Ir Gardiną. (1919 m.).

Čia tenka dar pažymėti tą paramą, kurią teikė gudų pulką steigiant, Gardino miesto Valdybos pirmininkas Kurlovas. Jis davė man iliustruotą žemėlapi, kuriame buvo pažymėti lietuviškieji ir gudiškieji kaimai, be to, pats išsiuntinėdavo, per patikimus žmones, pulko įsakymus ir atsišaukimus. E. Kurlovas savo leidžiamam dienraštyje "Gardino Balsas", karštai gynė Lietuvos - Gudijos susivienijimo idėją. Šis dienraštis buvo labiausiai Gudijos visuomenės pamėgtas ir skaitomas. Už tą populiarumą, lenkai patį E. Kurlovą nužudė, o jo mažametį sunų sunkiai sužeidė.

Gudų pulko karininkų sąstatas buvo labai mišrus; buvo čia ir gudų ir rusų, caro armijos karininkų ir karo metu pašauktųjų. Pulko vadas, pulk. Lavrentjevas, perkrautas pulko steigimo darbais štabe, visą pulko rikiuotės, apmokymo ir paruošimo darbą pavedė man. Dėl komplikotos, sunkios politinės padėties, šį darbą aš pavariau skubotu tempu. Kuopų vadams įsakiau, patikrinus rikiuotės pasiruošimą, paspausti šaudymo pratimus. Kai tik buvo gauti šaudmenys—tuoj pradėjome kariškojo šaudymo prati-

mus. Gale sausio atėjo iš Krašto Aps. M-jos trys kulkosvaidžiai. Karininkų tarpe atsirado trys kulkosvaidininkai, o ir kareivių tarpe netruko šios rusies ginklo specialistų. Taip susiformavo kulkosvaidžių dalinys, kurio vadu buvo paskirtas kapitonas Seglovos.

Tuo pačiu laiku buvo suformuotas 5 rikiuotės ir 2 nerikiuotės kuopos, apmokomosios ir ryšių kuopos. Įsteigtas Pulko teismas. Taip įsikūrė pulkas, miniaturoje susidedęs iš 5 kuopų, po 100 žmonių kiekvienoje kuopoje. 6-toji, 7-toji ir 8-toji kuopos tebuvo dar steigimo stadijoje.

— IV. —

Mano Kelionės Krašto Apsaugos M-jon Kaune, Pinigų Ir Ginklų Atgabenimo Reikalu. Kauno Komendantūra Ir Karo Mokykla! Lietuvos Vyriausybės Įgalotinio Atvykimas Į Gardiną!

Vasaros mėnesio gale aš nuvykau į Kauną, Krašto Apsaugos Ministerijon, pranešti apie 1-jo Gardino pulko steigimosi eigą. Tais laikais tai buvo pavojinga kelionė. Prieš tai, jau buvau du kart važiinęs, pinigų parsivežti, į Kauną. Tekdavo važiuoti

geležinkeliu, per Rytprusius, nes Petrapičio — Varšuvos geležinkelio linija buvo apgadinta. Reikėjo važiuoti per Suvalkus, Stalupėnus, Eitkunus — į Kauną, be to, Stalupėnuose ir Eitkunuose tekdavo nakvoti stotyje, nes viešbučiuose nakvoti buvo neatsargu.

Dažnai, ginkluoti "spartakininkai", apipledavo "buržujus" — atseit ramius gyventojus. Gavęs pulko reikalams kelis tūkstančius popierinių ostmarkių, sudėdavau juos į maišą ir apsijuosęs juo, iškarto patapdavau storuliui. Apsivilkęs kareiviška miline, stotyje įsimašydavau tarp keliaujančių vokiečių kareivių. Trečios klasės salėje susiraitęs kampelyje, atsiguldavau, kaip ir jie ant grindų ir prasnausdavau nakvoti. . . Užmigti, žinoma, aš nepajėgdavau ir negalėjau. . .

Prisimenu, kaip įkyriai vieną kartą buvo prikibęs prie manęs spartakietis ir kaip sunkiai aš juo atsikračiau. . .

Tik pravažiavus rubežių, aš jau ramus vežiausi pinigus į Gardiną. Tokių pat būdu budavo pargabenami iš Kauno ginklai. Nuo sausio mėnesio jau buvo įsteigta Kauno Miesto komendantūra, rumuose, priešais miesto sodą, prie jos suorganizuota komendantūros kuopa, vėliau virtusi batalionu. Kauno Karo komendantu tada buvo energingas karininkas Juozas Mikuckis. Kauno Karo Komendantūra, šiame Krašto Apsaugos Ministerijos kurimosi periode, suvaidino labai svarbų vaidmenį.

Vasaros mėnesyje Kaune susiformavo

Vyriausias Kariuomenės Štabas. Pradžioje jis įsikurdino nuosaloje gatvelėje, mažam viena aukščiame namelyje. Prisimenu tam namelyje gyvenusių mielą karininką Gruzinską, kuris visus atvykstančius į štabą su reikalais karininkus, vaišindavo arbata.

Bolševikai, o taipogi ir lenkai, buvo pasiryžę sunaikinti besikuriantį jauną Lietuvos Respublikos kariuomenės diegą. Komunistai savo skelbimuose, platinamuose Kaune ir Vilniuje, ragino gyventojus mušti lietuvių savanorius, tiek karininkus, tiek kareivius. Paskirtųjų Lietuvą valdyti komisarų sąrašai buvo kabinami miesto gatvių sienose. Lietuvos karininkus ir kareivius užpuldinėdavo iš pasalų. Be ginklo negalima buvo pasirodyti gatvėje. Iš registracijos punktų ir iš fronto karininkai atvažiudavo apsiginklavę šautuvais (nes revolverių neturėjo).

Kauno Komendantūra su savo kuopa, o vėliau batalionu, stipriai saugojo Krašto Apsaugos Ministerija, Vyriausį Kariuomenės Štabą ir ginklų sandėlius, kurie palengva prisipildė, daugiausia slapta (kaip aš jau anksčiau esu minėjęs) superkamais ginklais. Nepaprastos drąsos ir ryžtingumo paties Kauno karo komendanto J. Mikuckio dėka kariškoji komendantūros policija, paties komendanto vedama, susekdavo slaptuosius komunistų lizdus, užklupdavo juos ir suimdavo. Šios griežtos priemonės leido Vyr. Kr. Štabui tęsti sunkų Lietuvos kariuomenės įkurimo darbą.

(Bus daugiau)

NAUJA MOTERŲ SAJUNGOS VALDYBA

Šešios Worcesterietės per Seimą į Putnam, Conn. pereiną savaitę buvo išrinktos prie naujos Valdybos Moterų Sąjungos Draugijos. Iš kairės į dešinę matyti: ponia Vaičiūnienė, Cicero, Ill. Finansų sekretorė; ponia Julė Mack, Worcester, pirmininkė; ponia Vaškelevičienė, Worcester, pirma vice-pirmininkė; ponia Statkienė, Chicago, išdininkė; iš antros eilės: ponia Žemaitienė ir ponia Sepavičienė, Worcester, izdo globėjos; ponia Vaitekiūnienė, Worcester, antra vice-pirmininkė; ponia Pauliukonienė, Worcester, leidėja mėnesinio tautinio žurnalo "Moterų Gyvenimas".

Rezolucijos darbuotis tėvynės Lietuvos išlaisvinimo reikalais, tobulinti katalikybės veikimą, ir platinti religinę ir kultūrinę programą susivienijimo, tarp 10 iš viso buvo priimtos. Seimas per tris dienas aikė sesijas Nekalto Prasidėjimo Vienuolyne.

TRUMPOS ŽINIOS MUSŲ KOLONIJOJ

— Ona Palaimienė, gerai žinoma biznierišaus Jurgio Palaimos žmona su duktere ir žentu Katarina ir Aleksandru Kuzmickais ir anūkais Aleksandru ir Povilu Kuzmickučiais sugrįžo po dviejų savaičių atostogų, Miami, Floridoj. Jie sustojo Shoremede viešbuty, Collins gatvės. Viešbuty buvo artistų mėgėjų valanda, kurioj dalyvavo ponia K. Kuzmickienė. Ji laimėjo pirmą dovaną už padainavimą "Mudu du Broliaukai". Amerikonam labai patiko lietuviškos dainos.

— Šv. Kazimiero Moterų Gilda surengė vakarėlį seserų mokytojų naudai ketvirtadienio vakare. Ponia Delionienė buvo vedėja. Gildos sekantis susirinkimas bus rugsėjo 17, 7:45 val vak., bažnytinėje salėje.

Polio ligonių yra 300 daugiau šią savaitę. Tas yra 26% daugiau negu buvo pereiną savaitę. Naujų ligonių yra Illinois—129, (37 Chicagoje), Michigan—115, New Yorke—105, su 37 New Yorke mieste. Lig šios savaitės šią metų buvo 8,364 polio ligonių.

— Katarina Česnaitė, nuo 20 Ledge gatvės, važiuodama motocikliu su savo draugu buvo sužeista. Ji susižeidė dešinę koją ir dabar sveiksta Miesto Ligoninėje.

RADIO ŽINIOS

Lietuvių Radio Korp. radio programą sekma., rugsėjo 2-ą per stotį WHEE, 1090 kil. (netoli WBZ stoties) 9:30 iki 10:30 val. ryte bus sekantis:

- 1—Muzika.
2—Dainos.
3—Mugdutės Pasaka.

Po programos prašome parašyti laiškelį ar atvirutę į stotį WHEE, Lithuanian Program 35 Court St., Boston, Mass., pranešdami kokias orkestras, dainininkus ir dainininkes norit išgirst, o biznio reikalais rašykite ofiso adresu: 502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.

MIRĖ JONAS SABULIS

Jonas Sabulis, 84 metų, mirė trečiadienį, savo namuose. Jisai išgyveno Worcesterį apie 50 metus. Velionis priklausė prie šv. Vardo Jėzaus draugijos ir šv. Kazimiero bažnyčios. Jisai paliko dvi dukteres, Alexandria Matusevičienę, Bernice Marinaro; du sunu Alfredą ir Praną; ir dešimt anukų. Šermenys laikomos P. Karaliaus laidotuvių koplyčioj, 74 Providence gatvės. Šv. Kazimiero bažnyčioj buvo atlaikytos mišios 8:45 val. šeštadienio ryte ir kunas bus palaidotas Notre Dame kapuose.

IEŠKO BUTO

Keturių asmenų šeimai reikalingas butas, iš 4 ar 5 kambarių; su vaikais 4 ir 7 metų. Vladas Pajeda, 19 Lawrence St., Worc., Mass.

PAIEŠKOJIMAS

Ona Radzevičaitė Bendoraitienė paieškau savo brolio Juozo Radzevičiaus, kilusio iš Senaučo kaimo, Šilavoto valsčiaus, Amerikon atvažiuavęs prieš pirmą didįjį karą. Jis dirbo ilgą laiką kasyklose. Kas apie jį žino, ar jis pats malonėkite atrašyti šiuo adresu: Ona Bendoraitienė, Glen Park, Alberta, Canada.

SKELBIMAS

Lietuvos Atgimimo Sajūdžio leidžiamą, tautiškos minties, savaitraštį "Laisvoji Lietuva" gaunama Worcesteriėje šiose vietose:

- 1) "Amerikos Lietuvio" administracijoje, 14 Vernon Street, Worcester, Mass.
2) Lietuviškoje Vaistinėje pas p. V. Skrinšką, Kelley Sq., Worcester, Mass.
3) Vernon Drug Co., J. P. Buynicki, 100 Millbury St., Worc.
4) M. Lunecką, 75 Myrtle St., Worc., Mass.

Edward Yanover's PACKAGE STORE... \$2.95 už dėžę, plus už bonkas... Pašaukite Tel. 2-3381 278 Millbury gatvės

Worc. Sąjungietės Tremtinės Rašo:

Nudžiugome sužinojusios, kad i A.L.R.K. Moterų S-gos Centro Valdybą išrinkta net 6 narės iš Worcesterio. Bet kas labiausiai džiugu, kad net 5 iš jų yra čia gimusios ir augusios lietuvaits. Jos baigusios šios šalies viduriniąsias ir aukštąsias mokyklas, joms atdaros durys į visas šio krašto žymias ir didesles organizacijas, bet jos kantariai ir gal nuoširdžiausiai dirba toje į kurią kelia parodė ir gal atvedė jų motina. Garbė motinoms, kurios savo dukras išugdė lietuviškoje dvasioje. Visų kitų, ypač naujųjų ateivių — moterų pareiga, joms padėti.

Daug senųjų lietuvių emigrančių glaudėsi prie šios organizacijos, nes ji sušelpė jas ligoje, padėjo nelaimėse, žodžiu, rupinasi jų materialiais reikalais. Dabar šis klausimas nebe taip aktualus, nes jau patys darbdaviai ir specialios apdraudos įstaigos rupinasi dirbančiųjų bukle. Bet šiandien yra kitas didelis ir platus — kultūros ir tautiškojo auklėjimo darbo laukas. Linkime šiai lietuviškai katalikiškai moterų organizacijai išjudinti iš abejojimų ir susnūdimo visas, tiek čia augusias, tiek naujai atvykusias moteris ir ranka ranson dirbti Tėvynei Lietuvai.

Worcesterio Sąjungietės Tremtinės

Vieša Padėka

Brangiajai Agotai Volungienei, kuri mus atkvietė iš Vokietijos. Mums atvykus į Worcesterį, globojo mus, kaip tikra motina savo vaikus. Priėmė į savo pastogę ir maitino, kol susiradome darbą ir butą.

Ignui Pigagai už medžiaginę paramą ir visokeriopą pagalbą stantant pirmuosius žingsnius šiame mieste. Tremtinims: Jonui Lukošui už suradimą gerą darbą man ir mano žmonai. Vincui Menkeliumui už suradimą buto, kadangi turiu 2 vaikus. Albinui Repšui ir Jonui Tamulevičiui už materialinę pagalbą. Visiems virš išvardytiems tautiečiams nuoširdus lietuviškas ačiū. Tebūnie daugiau tokių lietuvių, tai Lietuva nežus! Amžinai dėkinga, Luneckų šeima

MIRĖ ponia Marė (Bolinienė) Ambrose, 61 metų amžiaus, nuo 6 Queen gatvės. Ji gimė Lietuvoje, duktė Juozo ir Rožės (Puza) Malonis, 40 metų išgyveno Worcesteriėje. Jos vyras, neseniai mirė — Jokubas Ambrose. Jos brolis, Klement Malonis, gyvena New Haven, Connecticut, ji turi vieną sunų, Joną Pirmadienį buvo palaidota su šventomis mišiomis šv. Kazimiero bažnyčioj, ilsisi ramybėje šv. Jono kapuose.

"AMERIKOS LIETUVIO" METINIS RUDENINIS

PIKNIKAS

LIETUVIŠKAI SPAUDAI PAREMTI

Ivyks SEKMADIENI

PRIEŠ "LABOR DAY" ŠVENTĖ

Rugsėjo Sept. 2, 1951

TUOJAU PO PIETŲ

Babrausko Pavilijone, prie Manville gatvės, Leicester, Mass.

Bus Įdomi Programa, Iš Kalbų, Muzikos, Kontestų, Žaidimų, Dovanų ir t.t. Jei Lytų, Pastogės Yra Dėl 1,000 Žmonių

ANNUAL AUTUMN PICNIC SUNDAY, SEPTEMBER 2, 1951

BEFORE "LABOR DAY"

CROWING OF WINNERS OF CHILDREN'S CONTEST PRIZES, MUSIC, GAMES, etc.

Brosky's Grove - Manville Street - Leicester, Mass.

Worcesterio Liet. Trem. Mokytojai Susirganizavo

S. m. rugpiučio mėn. 18 d. 7-tą val. vak. šv. Kazimiero bažnyčios salėje Worcesterio Liet. Tremt. Bendr. Valdyba sukvietė lietuvių mokytojų susirinkimą. Į susirinkimą atvyko Liet. Trem. Bendr. Valdyba ir 12 mokytojų. Susirinkimą atidarė Valdybos pirmin. Pr. Pauliukonis ir trumpoj kalboj apibudino šio susirinkimo tikslą — suorganizuoti Worcesteriėje esančių lietuvių mokytojų sąjungos skyrių.

Išsitarus visai eilei kalbėtojų, paaiškėjo, kad Worcesteriėje yra per 30 mokytojų, kurie tą darbą yra dirbę Lietuvoje bei tremtyje Vokietijoje. Todėl pilnai galima įsteigti Worcesteriėje Lietuvių Mokytojų Sąjungos skyrių. Be to kviesti ir vietinius lietuvių mokytojus prisidėti prie kalbamų sąjungos.

Išrinkta laik. valdyba, kurios pirmininku mokyt. Pr. Pauliukonis, pirm. pad. mok. St. Jasutis ir sekretoriu mok. St. Astrauskas.

Pavesta valdybai suregistruoti esančius Worcesteriėje mokytojus — jas ir ateity suaukti visų mokytojų susirinkimą.

Nutarta: 1) šeštadienio mokyklą pradėti 1951 met. rugsėjo mėn. 15 dieną, šv. Kazimiero parapijos mokyklos patalpose, kuriomis naudotis gerb. kleb. kun. A. Petraitis yra leidęs.

2) šeštadienio liet. mokyklą Liet. Tremt. Bendruomenė perima savo žinion. Ji rupinsis surasti lėšų ir nors kukliai atlyginti mokytojams už pamokas. Ir lankančių kalbamą mokyklą mokinių mokėsnis nebus imamas.

Tautos Šventės Minėjimas

Rugsėjo 8 d. 1951 met. (šeštadienį), Elks klubo salėje, 39 Elm st. rengiamas Tautos šventės paminėjimas.

Programoje: paskaita Tautos šventės proga, koncertas ir šokiai. Šokių metu gros džazas. Pradžią 6:30 val. vak. Įėjimas — aukos 49c. Pelnas Tautos Fondui.

Kviečiame visus Worcesterio lietuvius kuo skaitlingiausiai dalyvauti Tautos šventės minėjime.

Šis skelbimas lai būna pakvietimu, kaip pavieniams asmenims, taip ir organizacijoms. Atskirų pakvietimų nesiusime. Worcesterio Liet. Tremt. B-nės Komitetas

PIKNIKAS

Šv. Vardo Marijos draugijos metinis piknikas, bus sekmadienį, rugs. 2, 1951, Maironio Parke. Bus visokių valgių, gėrynių. Užkviēčia narės ir valdyba skaitlingai atsilankyti ir linksmiai praleist laiką.

LIETUVIŲ MOKYKLA

Prieš pusę šimtmečio, kai mūsų brangiąją Lietuvą rusų caras tebelaikė pavergęs, kai mokyklose buvo mokoma tik rusiškai, tik tikyba buvo dėstoma lietuvių kalba, nes tikybą mokė pats kunigelis, mane, mano mama, nuvedė į pradžios mokyklą.

Priėjus mokyklą, mokytoją sutikome ant "gonkų" rukant papirosą, gi mokiniai bijojo lauke. Mano mamytė pabužiavo mokytojui į ranka, o ir net du kartu pliaukštelėjau. Taip man mamytė buvo patarusi.

— Ponas mokytojaui! Atvedžiau sunų, gal priimsite į mokyklą?

— O kiek jis metų turi? — paklausė mokytojas.

— Jau septintus baigia, — atsakė mamytė.

— Gerai. Vietų dar yra. Bet turės mokytis ir klausyti.

— Aš mokysiuos ir klausysiu. Aš noriu išmolti skaityti ir rašyti! — drąsiai jau aš pats atsakiau.

— Gerai! Tai einame į klasę ir parodysiu kuriame suale sėdėsi.

Gavau vietą pirmame suole, prie lango, gi greta manęs sėdėjo kaimyno Jonukas. Ar mokykla ir vieta buvau patenkintas, o ypač draugu Jonuku.

Mokytojas pamokas dėstė rusų kalba. O rusų kalbos aš nei žodžižo nesupratau. Pamokas pertraukų metu kalbėti isakė tik rusiškai. Kas sukalbėdavo lietuviškai ir dežuruojantis klasės nugirzdavo, tuoj lenton pavarde į klasę ir radęs lentoje pavarde, kaltininkus baudsdavo paklupdydamas kampan, o kurie pakartodavo, tai tiems medine ličiuote suduodavo į sėdimą vietą. Bet kai mokytojas būdavo blogam upe, tai drošdavo kur tik pakliudavo: sėdynė, nugara, rankos ar net ir galva.

Ir aš neišvengiau tų piragų. Vieną kartą ir man kiuvo ličiuote į nugaros inkstų vietą, tai gerklėjiet uoj sausa pasidarė: žiopt, žiopt... kaip viščiukas, o kvapas iš galo gerkles išlėkė laukan ir aš nebežinau ką daryti. Kaip tas ilgai tęsėsi nežinau, bet tas kvapas vėl grįžo į gerkle.

Mokykloje visi mokiniai labiausiai buvo patenkinti kunigėlės pamokomis. Jis atėjęs į klasę, tuoj pagarbndavo Dievulį, o mes visi garsiai atsakydavome. Kunigėlis sakydavo:

— Mes esame lietuviai, tai lietuviškai ir turime kalbėti. Dievuliui geriau patinka, kai poterius kalbame savo prigimta, ssuprantama kalba...

Ir atsimenu, lyg tai vakar būtų buvę, su kokių pasišventimu lankėme mokyklą, mokėmės skaityti ir rašyti ir ypač šventąjį raštą, kurį dėstė pats kunigėlis.

Ir ar nesikartoja istorija. Mane mamytė nuvedė į mokyklą — dabar, atsiradęs Amerikoje, — Worcesteriėje, aš nuvedžiau sunų į Amerikos lietuvių mokyklą. Turėjau žinių, kad mokyklą išlaiko lietuvių parapija, prižiūri ją geras patriotas lietuvis klebonas kun. A. Petraitis, kuris daugiau serga lietuvybe, kaip visi kiti, o mokykloje mokytojos lietuvaits, Seselės Kazimierietės. Aš atidaviau sunų į mokyklą, nes pasitikėjau, kad joje mano sunus gaus ne tik žinių, bet ir išeis susipratęs lietuvis, katalikas.

Aš ir žmona darbame. Grįžę iš darbo dar turime apsitvarkyti, tai laiko nebėlieka, kad vaikutį dar pamokius ar davus lituanistikos žinių. Kadangi mokyklos programoje mačiau rašyta lituanistikos dalykai, tai aš pasitikiu, kad mokykloje mokiniai bus skatinami pamilti Lietuvos praeitį, kraštą ir kalbą bei jos kultūrą. Mokykloje, kai mokytojai kalba su mokiniais lietuviškai, — mokyklos įtaką į jaunuolius daro labai didelė. Gal tulas pasakis, kad geriau vaiką leisti į vietinę mokyklą, kur gerčiau ir geriau išmoks anglų kalbą ir t.t. Tai mes turime atsiminti, kad esame lietuviai. O jei taip, tai ir mūsų atsakymas turėtų eiti mūsų pėdomis. Musų atžalynas turi išaugti susipratusiai lietuviams, ne "metrikiškai" bet gerai katalikais. O kadangi palangėje yra mūsų lietuviška mokykla — švento Kazimiero Mokykla vedama Seselių Kazimieriečių, tai į ją ir turime leisti, kuriems rupi vaikų lietuviybė ir rimtas auklėjimas.

Gal kas prikiš, kad paparinėje mokykloje lituanistikos dalykai pastatyti nepakankamoj aukštumoje. Jei Worcesterio lietuvių mokykla — švento Kazimiero mokykla — leisis tik į ją, ji bus perpildyta, o tuomet tėvai galėsimis reikšti ir savo pageidavimus. Visuotinų samoningų lietuvių pageidavimas bus paisomas, mūsų siekimai bus suprasti ir patenkinti.